

Euroopan unionin virallinen lehti

L 378

Suomenkielinen laitos

Lainsäädäntö

47. vuosikerta

23. joulukuuta 2004

Sisältö

I Säädökset, jotka on julkaistava

. . . . .

II Säädökset, joita ei tarvitse julkaista

Neuvosto

2004/869/EY:

- ★ Neuvoston päätös, tehty 24 päivänä helmikuuta 2004, elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivaroja koskevan kansainvälisen sopimuksen tekemisestä Euroopan yhteisön puolesta. 1

2004/870/EY:

- ★ Neuvoston päätös, tehty 29 päivänä huhtikuuta 2004, Euroopan yhteisön ja Pakistanin islamilaisen tasavallan yhteistyösopimuksen tekemisestä..... 22

II

(Säädökset, joita ei tarvitse julkaista)

NEUVOSTO

NEUVOSTON PÄÄTÖS,

tehty 24 päivänä helmikuuta 2004,

elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivaroja koskevan kansainvälisen sopimuksen tekemisestä Euroopan yhteisön puolesta

(2004/869/EY)

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen, ja erityisesti sen 37 artiklan ja 175 artiklan 1 kohdan yhdessä 300 artiklan 2 kohdan ja 300 artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan kanssa,

ottaa huomioon komission ehdotuksen,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin lausunnon ⁽¹⁾,

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Maailman elintarvikevarmuus ja kestävä maatalous ovat riippuvaisia kasvigeenivarojen suojelusta ja niiden kestävästä käytöstä maatalouden tutkimus- ja jalostustyöhön.

(2) Yhteisö on Yhdistyneiden Kansakuntien elintarvike- ja maatalousjärjestön (FAO) jäsen.

(3) Elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivaroja koskeva kansainvälinen sopimus, jäljempänä ”kansainvälinen sopimus”, hyväksyttiin FAO:n konferenssissa Roomassa 3 päivänä marraskuuta 2001.

(4) Yhteisö ja sen jäsenvaltiot allekirjoittivat kansainvälisen sopimuksen 6 päivänä kesäkuuta 2002.

(5) Kansainvälinen sopimus tarjoaa oikeudellisesti sitovat maailmanlaajuiset puitteet elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivarojen kestävää suojelua varten ja monenvälisen järjestelmän, jossa kaikki tämän sopimuksen osapuolet saavat käyttöönsä tällaiset varat ja voivat lisäksi jakaa niiden käytöstä saatavat taloudelliset ja muut hyödyt.

(6) Kasvigeenivarojen suojelu ja kestävä käyttö maatalouden tutkimus- ja jalostustyötä varten ovat erityisen tärkeitä maataloustuotannon kehittämiseksi ja maatalouden biologisen monimuotoisuuden säilyttämiselle.

(7) Kansainvälinen sopimus helpottaa kasvigeenivarojen saantia monenvälisen järjestelmän kautta, ja sen avulla on näin tarkoitus edistää maatalouden teknistä kehitystä Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 33 artiklan mukaisesti.

(8) Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 174 artiklan mukaisesti yhteisön ympäristöpolitiikalla myötävaikutetaan ympäristön laadun säilyttämiseen, suojeluun ja parantamiseen.

(9) Yhteisö on päätöksellä 93/626/ETY ⁽²⁾ tehnyt Yhdistyneiden Kansakuntien ympäristöohjelmaan kuuluvan biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen. Kansainväliseen sopimukseen kuuluvilla toimenpiteillä varmistetaan maatalouden biologisen monimuotoisuuden säilyminen ja näin osaltaan edistetään yleissopimuksen tavoitteiden saavuttamista.

⁽¹⁾ Lausunto annettu 29. tammikuuta 2004 (ei vielä julkaistu virallisessa lehdessä).

⁽²⁾ EYVL L 309, 13.12.1993, s. 1.

- (10) Kansainvälisen sopimuksen 26 artiklassa säädetään, että sopimus edellyttää ratifiointia tai hyväksymistä. Ratifioimis- tai hyväksymiskirjat talletetaan FAO:n pääjohtajan huostaan.
- (11) Yhteisölle ja jäsenvaltioille kuuluva toimivalta yhdessä yhteisön kansainvälisessä edustuksessa sovellettavan yhtenäisyyden periaatteen kanssa merkitsee, että olisi suositava yhteisiä toimia ja talletettava kyseistä kansainvälistä sopimusta koskevat yhteisön ja jäsenvaltioiden hyväksymisasiakirjat samanaikaisesti.
- (12) Jotta yhteisö ja sen jäsenvaltiot voivat osallistua kansainvälisen sopimuksen hallintoneuvoston työhön mahdollisimman pian sen jälkeen, kun kansainvälinen sopimus on tullut voimaan, jäsenvaltioiden olisi pyrittävä saattamaan sisäiset hyväksymismenettelynsä päätökseen viipymättä.
- (13) Tämän päätöksen liitteenä oleva kansainvälinen sopimus olisi hyväksyttävä,

ON PÄÄTTÄNYT SEURAAVAA:

1 artikla

Hyväksytään yhteisön puolesta elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivaroja koskeva kansainvälinen sopimus, jäljempänä "kansainvälinen sopimus", jonka FAO:n konferenssi hyväksyi kolmannessakymmenennessäänsimmäisessä istunnossaan marraskuussa 2001.

Kansainvälisen sopimuksen teksti on tämän päätöksen liitteenä.

2 artikla

1. Valtuutetaan neuvoston puheenjohtaja nimeämään yksi tai useampi henkilö, jolla on oikeus tallettaa yhteisön puolesta tämän

päätöksen liitteissä B ja C tarkoitetut hyväksymisasiakirja ja ilmoitus FAO:n pääjohtajan huostaan kansainvälisen sopimuksen 26 ja 34 artiklan mukaisesti.

2. Jäsenvaltioiden on pyrittävä toteuttamaan tarvittavat toimenpiteet voidakseen tallettaa ratifiointi- tai hyväksymisasiakirjansa samanaikaisesti kun Euroopan yhteisö ja muut jäsenvaltiot ja sikäli kuin mahdollista viimeistään 31 päivänä maaliskuuta 2004.

3. Jos yksi tai useampi jäsenvaltio ei edellä mainittuna päivänä kykene tallettamaan hyväksymisasiakirjaansa, yhteisö ja muut jäsenvaltiot voivat suorittaa tallettamisen.

3 artikla

1. Komissio edustaa yhteisöä kansainvälisen sopimuksen 22 artiklassa tarkoitetussa riitojenratkaisumenettelyssä.

2. Jos yhteisö tai yksi taikka useampi jäsenvaltio on asianosaisena samassa riidassa tai osallisena useissa eri riidoissa, jotka koskevat samoja tai samanlaisia oikeudellisia kysymyksiä, komissio ja kyseiset jäsenvaltiot puolustavat etujaan yhdessä laatimalla johdonmukaisen ja tosiasioihin pohjautuvan perustelun yhteisön ja jäsenvaltioiden toimivallan mukaisesti.

Tehty Brysselissä 24 päivänä helmikuuta 2004.

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja

J. WALSH

LIITE A

ELINTARVIKKEIDEN

ja maatalouden kasvigeenivaroja koskeva kansainvälinen sopimus

JOHDANTO

SOPIMUSPUOLET, jotka

OVAT VAKUUTTUNEITA elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivarojen erikoisluonteesta sekä niiden erityisominaisuuksista ja -ongelmista, jotka edellyttävät erityisratkaisuja,

OVAT HUOLESTUNEITA näiden varojen jatkuvasta köyhtymisestä,

TIEDOSTAVAT, että kaikki maat ovat huolissaan elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivaroista, sillä ne ovat erittäin riippuvaisia muualta tulevista elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivaroista,

TIEDOSTAVAT, että elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivarojen suojeleminen, kartoittaminen, kerääminen, kuvaaminen, arviointi ja dokumentointi ovat keskeinen edellytys maailman elintarviketurvaa koskevan Rooman julistuksen ja maailman ravintotilannetta käsitelleen huippukokouksen hyväksymän ohjelman tavoitteiden saavuttamiselle ja maatalouden kehittämiseksi kestäväällä tavalla nykyisiä ja tulevia sukupolvia varten ja että on pikaisesti vahvistettava kehitysmaiden ja siirtymätalousmaiden valmiuksia näihin toimiin,

TOTEAVAT, että elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivarojen suojeleminen ja kestävä käyttöä koskeva maailman kasvigeenivaraohjelma (Global Plan of Action, GPA) on kansainvälisesti hyväksytty viitekehys tällaisille toimille,

TIEDOSTAVAT LISÄKSI, että elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivarat ovat raaka-aine, jota ilman viljelykasvien perintöaineen parantaminen joko maanviljelijöiden valintojen kautta tai perinteisten kasvinjalostusmenetelmien tai modernin biotekniikan avulla ei ole mahdollista, ja että niillä on ratkaiseva merkitys sopeuduttaessa ympäristön ennalta arvaattomiin muutoksiin ja ihmisten uusiin tarpeisiin,

VAHVISTAVAT, että perustan viljelijöiden oikeuksille muodostavat maailman kaikkien alueiden, erityisesti kasvigeenivarojen alkuperä- ja monimuotoisuusalueiden viljelijöiden aiemmat, nykyiset ja tulevat toimet kasvigeenivarojen suojelemiseksi, parantamiseksi ja käyttöön saattamiseksi,

VAHVISTAVAT MYÖS, että tässä sopimuksessa tunnustetut oikeudet säilyttää, käyttää, vaihtaa ja myydä tilan omaa siementä ja muuta lisäysaineistoa sekä osallistua elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivarojen käyttöä koskevaan päätöksentekoon ja niiden käytöstä koituvien hyötyjen oikeudenmukaiseen ja tasapuoliseen jakamiseen ovat viljelijöiden oikeuksien toteutumisen ja kansallisen ja kansainvälisen edistämisen kannalta olennaisia,

KATSOVAT, että tämän sopimuksen ja muiden sen kannalta merkityksellisten sopimusten olisi täydennettävä toisiaan siten, että ne yhdessä edistävät kestävää maataloutta ja elintarviketurvaa,

VAHVISTAVAT, että tämän sopimuksen määräyksiä ei ole tulkittava siten, että ne vaikuttavat mitenkään muista kansainvälisistä sopimuksista johtuviin sopimuspuolten oikeuksiin ja velvoitteisiin,

TOTEAVAT, että edellisellä kappaleella ei ole tarkoitus luoda hierarkiaa tämän sopimuksen ja muiden kansainvälisten sopimusten välille,

TIEDOSTAVAT, että elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivarojen hallintaa koskevat kysymykset liittyvät sekä maatalouden, ympäristön että kaupan alaan, ja ovat vakuuttuneita siitä, että näiden alojen välillä olisi oltava synergiaa,

TIEDOSTAVAT olevansa vastuussa menneille ja tuleville sukupolville elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivarojen monimuotoisuuden säilymisestä maailmassa,

KATSOVAT, että vaikka valtioilla on täysivaltaiset oikeudet elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivaroihinsa, ne voivat hyötyä vastavuoroisesti sellaisen tehokkaan monenvälisen järjestelmän perustamisesta, joka helpottaa sovittujen kasvigeenivarojen saatavuutta sekä kasvigeenivarojen käytöstä koituvien hyötyjen oikeudenmukaista ja tasapuolista jakamista, ja

HALUAVAT tehdä kansainvälisen sopimuksen Yhdistyneiden Kansakuntien elintarvike- ja maatalousjärjestön, jäljempänä 'FAO', puitteissa FAO:n perussäännön XIV artiklan mukaisesti,

OVAT SOPINEET SEURAAVASTA:

I OSA

JOHDANTO

1 artikla

Tavoitteet

1.1 Tämän sopimuksen tavoitteena on elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivarojen suojeleminen ja kestävä käyttö sekä niiden käytöstä koituvien hyötyjen oikeudenmukainen ja tasapuolinen jako sopusoinnussa biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen kanssa kestävä maatalouden ja elintarviketurvan saavuttamiseksi.

1.2 Nämä tavoitteet saavutetaan kytkemällä tämä sopimus kiinteästi Yhdistyneiden Kansakuntien elintarvike- ja maatalousjärjestöön (FAO) sekä biologista monimuotoisuutta koskevaan yleissopimukseen.

2 artikla

Määritelmät

Jäljempänä olevilla käsitteillä on tässä sopimuksessa tässä artiklassa määritelty merkitys. Määritelmät eivät kata hyödykkeillä käytävää kansainvälistä kauppaa.

"*in situ* -suojeleminen" tarkoitetaan ekosysteemien ja luontaisten elinympäristöjen suojeleminen sekä lajien elinkykyisten populaatioiden säilyttämistä ja elvyttämistä niiden luonnollisessa ympäristössä ja viljelykasvilajien osalta siinä ympäristössä, jossa ne ovat kehittyneet erityisominaisuutensa;

"*ex situ* -suojeleminen" tarkoitetaan elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivarojen suojeleminen muussa kuin niiden luonnollisessa ympäristössä;

"elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivaroilla" tarkoitetaan kasviperäistä geneettistä materiaalia, joka on tai saattaa olla elintarvikkeiden ja maatalouden kannalta arvokasta;

"geneettisellä materiaalilla" tarkoitetaan kasviperäistä ainesta, myös kasvullista lisäys- ja monistusaineistoa, joka sisältää toiminnallisia perintötekijöitä;

"lajikkeella" tarkoitetaan yhteen ainoaan alimpaan tunnettuun kasvitieteelliseen taksoniin kuuluvaa kasviryhmää, joka voidaan määrittellä erityis- ja muiden geneettisten ominaisuuksiensa toistettavan ilmenemisen perusteella;

"*ex situ* -kokoelmalla" tarkoitetaan kokoelmaa, jossa elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivaroja säilytetään muussa kuin luontaissa elinympäristössään;

"alkuperäkeskuksella" tarkoitetaan maantieteellistä aluetta, jossa viljelty tai luonnonvarainen kasvilaji on ensi kerran kehittänyt erityisominaisuutensa;

"viljelykasvien monimuotoisuuskeskuksella" tarkoitetaan maantieteellistä aluetta, jolla *in situ* -olosuhteissa kasvavien viljelylajien geneettinen monimuotoisuus on runsasta.

3 artikla

Soveltamisala

Tämä sopimus koskee elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivaroja.

II OSA

YLEISET MÄÄRÄYKSET

4 artikla

Yleiset velvollisuudet

Kukin sopimuspuoli varmistaa, että sen lait, määräykset ja menettelyt ovat tämän sopimuksen velvoitteiden mukaisia.

5 artikla

Elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivarojen suojeleminen, kerääminen, kuvaaminen, arviointi ja dokumentointi

5.1 Kukin sopimuspuoli edistää kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti ja tarvittaessa yhteistyössä muiden sopimuspuolten kanssa yhtenäistä lähestymistapaa elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivarojen kartoittamisessa, suojelussa ja kestävässä käytössä sekä erityisesti ja soveltuvin osin:

- a) kartoittaa ja inventoi elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivarat ottaen huomioon nykyisiin populaatioihin sisältyvän muuntelun määrän, mukaan lukien mahdollisesti hyödylliset kasvigeenivarat, sekä arvioi mahdollisuuksien mukaan niihin kohdistuvat uhat;
- b) edistää elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivarojen keräämistä sekä uhanalaisiin tai mahdollisesti hyödyllisiin kasvigeenivariin liittyvän oleellisen tiedon keräämistä;
- c) kannustaa tai tukee silloin kuin se on perusteltua maanviljelijöiden ja paikallisten yhteisöjen toimia omien elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivarojensa ylläpitämiseksi ja suojelemiseksi tilalla;
- d) edistää viljelykasvilajien villien sukulaislajien ja luonnonvaraisten lajien *in situ* -suojausta elintarviketuotantoa varten myös suojelualueilla tukemalla muun muassa alkuperäiskansojen ja paikallisten yhteisöjen toimia;
- e) toimii yhteistyössä edistääkseen sellaisen tehokkaan ja kestävä *ex situ* -suojelejärjestelmän kehittämistä, jossa otetaan asianmukaisesti huomioon riittävän dokumentoinnin, kuvaamisen, ennallistamisen ja arvioinnin tarve, sekä edistää tässä tarvittavan teknologian kehittämistä ja siirtoa elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivarojen kestävä käytön parantamiseksi; sekä
- f) valvoo elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivarakokelmien elinvoimaisuuden sekä niihin sisältyvän muuntelun määrän ja perimän alkuperäisenä säilymistä.

5.2 Sopimuspuolet toteuttavat tarvittaessa toimenpiteitä elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivaroja uhkaavien vaarojen vähentämiseksi tai, jos mahdollista, niiden poistamiseksi.

6 artikla

Kasvigeenivarojen kestävä käyttö

6.1 Sopimuspuolet laativat ja soveltavat tarkoituksenmukaisia toimintalinjoja ja oikeudellisia ohjauskeinoja, jotka edistävät elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivarojen kestävä käyttöä.

6.2 Elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivarojen kestävä käyttö voi sisältää seuraavia toimenpiteitä:

- a) sellaisen oikeudenmukaisen maatalouspolitiikan noudattaminen, joka soveltuvin osin edistää maatalouden biologisen monimuotoisuuden ja muiden luonnonvarojen kestävä käyttöä suosivien erilaisten viljelymenetelmien kehittämistä ja ylläpitoa;
- b) sellaisen tutkimuksen tehostaminen, joka lisää ja säilyttää biologista monimuotoisuutta maksimoimalla lajien sisäistä ja lajien välistä muuntelua viljelijöiden hyödyksi, erityisesti niiden viljelijöiden hyödyksi, jotka kehittävät ja käyttävät omia lajikkeitaan ja noudattavat ekologisia periaatteita maaperän hedelmällisyyden ylläpidossa sekä tautien, rikkakasvien ja tuholaisten torjunnassa;
- c) sellaisten kasvinjalostustoimenpiteiden tarkoituksenmukainen edistäminen, jotka yhdessä viljelijöiden osallistumisen kanssa, erityisesti kehitysmaissa, parantavat valmiutta kehittää erilaisiin sosiaalisiin, taloudellisiin ja ekologisiin olosuhteisiin, muun muassa reuna-alueille, sopeutuvia lajikkeita;
- d) viljelykasvien geeniperustan laajentaminen ja maanviljelijöiden käytettävissä olevan geneettisen materiaalin monimuotoisuuden lisääminen;
- e) paikallisten tai paikallisiin olosuhteisiin sopeutuneiden viljelykasvien, lajikkeiden ja vähän käytettyjen lajien käytön lisääminen edistäminen tarpeen mukaan;
- f) viljelykasvilajien ja -lajikkeiden ja lajien monimuotoisuuden laajemman hyödyntämisen tarkoituksenmukainen tukeminen tilalla tapahtuvassa viljelykasvien ylläpidossa, suojelussa ja kestävässä käytössä ja vahvojen yhteyksien luominen kasvinjalostukseen ja maatalouden kehittämiseen viljelykasvien haavoittuvuuden ja geneettisen köyhtymisen vähentämiseksi sekä kestävä kehityksen mukaisen elintarviketuotannon lisääminen maailmanlaajuisesti;

sekä

- g) jalostusstrategioiden sekä lajikkeiden markkinoille laskemista ja siemenkauppaa koskevien säästöjen tarkastelu ja tarvittaessa tarkistaminen.

7 artikla

Kansalliset sitoumukset ja kansainvälinen yhteistyö

7.1 Kukin sopimuspuoli sisällyttää soveltuvien osin maataloutta ja maaseudun kehittämistä koskeviin toimintalinjoihinsa ja ohjelmiinsa 5 ja 6 artiklassa tarkoitetut toimet ja toimii yhteistyössä muiden sopimuspuolten kanssa joko suoraan tai FAO:n ja muiden toimivaltaisten kansainvälisten järjestöjen välityksellä elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivarojen suojelun ja kestäväen käytön alalla.

7.2 Kansainvälisen yhteistyön tavoitteena on erityisesti:

- a) luoda tai vahvistaa kehitysmaiden ja siirtymätalousmaiden valmiuksia suojella ja käyttää kestävästi elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivaroja;
  - b) tehostaa kansainvälisiä toimia, joiden tarkoituksena on edistää suojelua, arviointia, dokumentointia, perimän kehittämistä, kasvinjalostusta, siementen lisäystä sekä IV osan mukaisesti elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivarojen ja niihin liittyvän tiedon ja teknologian jakamista, saattavuutta ja vaihtoa;
  - c) ylläpitää ja lujittaa V osassa tarkoitettuja hallinnollisia järjestelyjä;
- sekä
- d) panna täytäntöön 18 artiklan mukainen rahoitussuunnitelma.

8 artikla

Tekninen apu

Sopimuspuolet sopivat edistävänsä teknisen avun antamista erityisesti niille sopimuspuolille, jotka ovat kehitysmaita tai siirtymätalousmaita, joko kahdenvälisesti tai soveltuvien kansainvälisten järjestöjen välityksellä tämän sopimuksen täytäntöönpanon helpottamiseksi.

III OSA

VILJELIJÖIDEN OIKEUDET

9 artikla

Viljelijöiden oikeudet

9.1 Sopimuspuolet ovat tietoisia siitä suunnattomasta työstä, jonka alkuperäiskansat ja paikalliset yhteisöt sekä viljelijät kaikkialla maailmassa, erityisesti alueilla, joilla sijaitsee viljelykasvien alkuperä- ja monimuotoisuuskeskuksia, ovat tehneet ja tekevät nyt ja vastaisuudessa koko maailman elintarvike- ja maataloustuotannon perustan muodostavien kasvigeenivarojen suojelemiseksi ja hyödyntämiseksi.

9.2 Sopimuspuolet sopivat, että elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivaroja koskevien maanviljelijöiden oikeuksien toteuttaminen kuuluu kansallisille hallituksille. Kunkin sopimuspuolen olisi tarpeidensa ja painopistealueidensa mukaan soveltuvin osin ja kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti toteutettava toimenpiteitä maanviljelijöiden oikeuksien suojaamiseksi ja edistämiseksi. Näitä toimenpiteitä ovat muun muassa:

- a) elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivarojen kannalta merkityksellisen perinteisen tiedon suojaaminen;
- b) oikeus osallistua tasapuolisesti elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivarojen käytöstä koituvien hyötyjen jakamiseen; sekä
- c) oikeus osallistua elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivarojen suojelua ja kestävää käyttöä koskevaan kansalliseen päätöksentekoon.

9.3 Tämän artiklan ei tulkita rajoittavan viljelijöiden oikeuksia säilyttää, käyttää, vaihtaa ja myydä tilan omaa siementä tai lisäysaineistoa kansallisen lainsäädännön mukaisesti ja soveltuvalla tavalla.

IV OSA

**SAATAVUUTTA JA HYÖTYJEN JAKAMISTA KOSKEVA
MONENVÄLINEN JÄRJESTELMÄ**

10 artikla

Saatavuutta ja hyötyjen jakamista koskeva monenvälinen järjestelmä

10.1 Sopimuspuolet tunnustavat keskinäisissä suhteissaan valtioiden täysivaltaiset oikeudet niiden omiin elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivaroihin ja sen, että näiden varojen saatavuutta koskeva päätävä on kansallisilla hallituksilla ja että niihin sovelletaan kansallista lainsäädäntöä.

10.2 Täysivaltaisia oikeuksia käyttäen sopimuspuolet sopivat perustavansa tehokkaan, toimivan ja avoimen monenvälisen järjestelmän helpottamaan sekä elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivarojen saatavuutta että niiden käytöstä koituvien hyötyjen oikeudenmukaista ja tasapuolista jakoa, tavoitteena vastavuoroinen täydentävyys ja vahvistaminen.

11 artikla

Monenvälisen järjestelmän soveltamisala

11.1 Tämän sopimuksen 1 artiklan mukaisen, elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivarojen suojelua ja kestäväää käyttöä ja näiden varojen käytöstä koituvien hyötyjen oikeudenmukaista ja tasapuolista jakamista koskevan tavoitteen saavuttamiseksi monenvälistä järjestelmää sovelletaan elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivariin, jotka on mainittu elintarviketurvan ja keskinäisen riippuvuuden perusteita koskevassa liitteessä I.

11.2 Tämän sopimuksen 11 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua monenvälistä järjestelmää sovelletaan kaikkiin liitteessä I mainittuihin elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivariin, joita sopimuspuolet hallinnoivat ja valvovat ja jotka ovat julkisessa omistuksessa. Jotta järjestelmä olisi mahdollisimman kattava, sopimuspuolet kehottavat kaikkia muita liitteessä I mainittujen elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivarojen haltijoita sisällyttämään nämä geenivarat monenväliseen järjestelmään.

11.3 Sopimuspuolet sopivat lisäksi toteuttavansa tarkoituksenmukaisia toimenpiteitä kannustaakseen lainkäyttövaltansa piiriin kuuluvia luonnollisia henkilöitä ja oikeushenkilöitä, jotka ovat liitteessä I mainittujen elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivarojen haltijoita, sisällyttämään tällaiset geenivarat monenväliseen järjestelmään.

11.4 Kahden vuoden kuluessa sopimuksen voimaantulosta hallintoneuvosto arvioi, miten 11 artiklan 3 kohdassa tarkoitettujen elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivarojen sisällyttäminen monenväliseen järjestelmään on edistynyt. Tämän arvioinnin jälkeen hallintoneuvosto päättää, jatketaanko saatavuuden helpottamista sellaisten 11 artiklan 3 kohdassa tarkoitettujen luonnollisten henkilöiden ja oikeushenkilöiden osalta, jotka eivät ole sisällyttäneet kyseisiä elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivarojaan monenväliseen järjestelmään, vai toteuttaako se muita tarkoituksenmukaisiksi katsomiaan toimenpiteitä.

11.5 Monenvälistä järjestelmää sovelletaan 15 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisesti myös sellaisiin liitteessä I mainittuihin elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivariin, joita säilytetään kansainvälisen maataloustutkimuksen neuvoston (CGIAR) kansainvälisten maataloustutkimuskeskusten *ex situ* -kokoelmissa, sekä 15 artiklan 5 kohdan mukaisesti muissa kansainvälisissä laitoksissa säilytettäviin varoihin.

12 artikla

Elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivarojen saatavuuden helpottaminen monenvälisessä järjestelmässä

12.1 Sopimuspuolet sopivat, että elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivarojen saatavuuden helpottaminen 11 artiklassa määritellyssä monenvälisessä järjestelmässä toteutetaan tämän sopimuksen määräysten mukaisesti.

12.2 Sopimuspuolet sopivat toteuttavansa lainsäädännöllisiä tai muita tarkoituksenmukaisia toimenpiteitä, jotka ovat tarpeen saatavuuden turvaamiseksi muille sopimuspuolille monenvälisestä järjestelmästä. Tämän mukaisesti helpotettu saatavuus myönnetään myös kaikkien sopimuspuolten lainkäyttövallan piiriin kuuluville luonnollisille henkilöille tai oikeushenkilöille 11 artiklan 4 kohdan määräykset huomioon ottaen.

12.3 Helpotettu saatavuus myönnetään seuraavin edellytyksin:

- a) Elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivarojen saatavuutta helpotetaan vain elintarvikkeiden ja maatalouden alan tutkimusta, jalostusta ja koulutusta koskevia säilytys- ja käytötarkoituksia varten ja edellyttäen, että varoja ei käytetä kemian- tai lääketieteellisyydessä ja/tai muussa teollisuudessa, joka ei liity elintarvikkeisiin tai rehuihin. Jos kyseessä ovat useita tarkoituksia varten viljeltyt kasvit (elintarvike- ja muu käyttö), niiden merkitys elintarviketurvan kannalta ratkaisee, sisällytetäänkö ne monenväliseen järjestelmään ja helpotetun saatavuuden piiriin.
- b) Saatavuus myönnetään nopeasti ilman tarvetta jäljittää yksittäisiä vastaanotettuja eriä ja vastikkeetta tai enintään sellaista maksua vastaan, joka vastaa aiheutuneita vähimmäiskuluja.
- c) Elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivarojen ohella pidetään saatavilla kaikki niihin liittyvät, käytettävissä olevat tunnistetiedot ja, jollei sovellettavasta lainsäädännöstä muuta johdu, kaikki muut niistä saatavissa olevat kuvaavat tiedot, jotka ovat julkisia.
- d) Vastaanottaja ei voi vaatia monenvälisestä järjestelmästä saamalleen kasvigeenivaralle henkisen omaisuuden tai muun oikeuden suojaa, joka rajoittaa näiden kasvigeenivarojen tai niiden geneettisten osien tai komponenttien helpotettua saatavuutta, sellaisina kuin ne on toimitettu monenvälisestä järjestelmästä.
- e) Kehitteillä olevaa elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivaroja sisältävää materiaalia, myös viljelijöiden kehittämää materiaalia, voi kehittämisen kestäessä saada vain kehittäjän luvalla.
- f) Henkistä tai muuta omaisuutta koskevin oikeuksin suojattujen elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivarojen saatavuus myönnetään sovellettavien kansainvälisten sopimusten ja kansallisen lainsäädännön mukaisesti.
- g) Ne, jotka ovat vastaanottaneet elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivaroja monenvälisestä järjestelmästä ja säilyttävät niitä, pitävät varat monenvälisen järjestelmän käytettävissä tämän sopimuksen määräysten mukaisesti.

- h) Sopimuspuolet sopivat, että *in situ* -olosuhteissa esiintyvien elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivarojen saatavuus myönnetään kansallisen lainsäädännön, tai sellaisen puuttuessa, hallintoneuvoston vahvistamien sääntöjen mukaisesti, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tämän artiklan muiden määräysten soveltamista.

12.4 Helpotettu saatavuus myönnetään edellä 12 artiklan 2 ja 3 kohdan mukaisesti noudattaen sellaista määrämuotoista materiaalin siirtosopimusta, jonka hallintoneuvosto on hyväksynyt ja joka sisältää 12 artiklan 3 kohdan a, d ja g alakohdan määräykset ja hyötyjen jakamista koskevat 13 artiklan 2 kohdan d alakohdan ii alakohdan määräykset sekä muut tämän sopimuksen asianmukaiset määräykset. Sopimukseen on sisällyttävä lisäksi määräys, jonka mukaan elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivarojen vastaanottajan on edellytettävä, että siirtosopimuksen ehdot koskevat sekä näiden kasvigeenivarojen siirtoa toiselle henkilölle tai yksikölle että kaikkia kyseisten elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivarojen myöhempiä siirtoja.

12.5 Sopimuspuolet varmistavat, että niiden oikeusjärjestelmä mahdollistaa kanteen nostamisen materiaalin siirtosopimusta koskevilla riidoissa sovellettavien toimivaltaa koskevien säännösten mukaisesti, ja toteavat, että materiaalin siirtosopimukset velvoittavat yksinomaan niiden osapuolia.

12.6 Sopimuspuolet sopivat, että onnettomuuksista johtuvissa hätätilanteissa myönnetään asianmukaisten elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivarojen helpotettu saatavuus monenvälisestä järjestelmästä tavoitteena maatalousjärjestelmien kunnostamisen tukeminen yhteistyössä avustustoimintaa yhteen sovittavien tahojen kanssa.

13 artikla

Hyötyjen jakaminen monenvälisessä järjestelmässä

13.1 Sopimuspuolet katsovat, että monenväliseen järjestelmään kuuluvien elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivarojen helpotettu saatavuus on itsessään monenvälisen järjestelmän huomattava etu, ja sopivat, että siitä koituvat hyödyt jaetaan oikeudenmukaisesti ja tasapuolisesti tämän artiklan määräysten mukaisesti.

13.2 Sopimuspuolet sopivat, että monenvälisen järjestelmän puitteissa tapahtuvasta elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivarojen kaupallisesta ja muusta hyödyntämisestä koituvat hyödyt jaetaan oikeudenmukaisesti ja tasapuolisesti seuraavia keinoja

käyttäen: tietojen vaihto, teknologian saatavuus ja siirto, valmiuksien vahvistaminen, kaupallisesta hyödyntämisestä koituvien hyötyjen jakaminen, ottaen huomioon säännöllisesti tarkistettavaan maailman kasvigeenivaraohjelmaan sisältyvät ensisijaiset toimet ja hallintoneuvoston ohjeet.

a) Tietojen vaihto

Sopimuspuolet sopivat pitävänsä saatavilla tiedot, jotka käsittävät muun muassa monenväliseen järjestelmään sisältyviin elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivaroihin liittyvät luettelot ja inventaarit, tiedot teknologiasta, teknisten, tieteellisten ja sosioekonomisten tutkimusten tulokset, mukaan lukien kuvaukset, arvioinnit ja käyttö. Nämä tiedot pidetään saatavilla kansallisten valmiuksien ja sovellettavan lainsäädännön mukaisesti jolleivät ne ole luottamuksellisia. Tiedot ovat kaikkien tämän sopimuksen sopimuspuolten saatavissa 17 artiklassa tarkoitetun tietojärjestelmän välityksellä.

b) Teknologian siirto ja saatavuus

i) Sopimuspuolet sitoutuvat mahdollistamaan ja/tai helpottamaan monenväliseen järjestelmään sisältyvien elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivarojen suojeleluun, kuvaamiseen, arviointiin ja käyttöön liittyvän teknologian saatavuutta. Sopimuspuolet myöntävät, että eräitä tekniikoita voi siirtää vain geneettisen materiaalin välityksellä, ja mahdollistavat ja/tai helpottavat siksi monenväliseen järjestelmään sisältyvien tällaisten tekniikoiden ja geneettisen materiaalin saatavuutta sekä monenväliseen järjestelmään sisältyvien elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivarojen hyödyntämisen avulla syntyneiden parempien lajikkeiden ja geneettisen materiaalin saatavuutta 12 artiklan määräysten mukaisesti. Teknologian, parempien lajikkeiden ja geneettisen materiaalin saatavuus mahdollistetaan ja/tai sitä helpotetaan ottaen huomioon sovellettava omistusoikeutta ja saatavuutta koskeva lainsäädäntö sekä kansalliset valmiudet.

ii) Teknologian saatavuus ja siirto mahdollistetaan erityisesti kehitysmaille ja siirtymätalouksille erilaisilla toiminnoilla, joita ovat esimerkiksi elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivarojen hyödyntämistä käsittelevien viljelykasvikohtaisten työryhmien perustaminen, ylläpitäminen ja niihin osallistuminen, kaikenlainen yhteistyö tutkimus- ja kehitystyössä sekä saatuaan materiaaliin liittyvissä kaupallisissa hankkeissa, henkilöresurssien kehittäminen sekä tutkimusedellytysten tehokas saatavuus.

iii) Edellä i ja ii alakohdassa mainitun teknologian, mukaan lukien omaisuutta koskevin oikeuksin suojattu teknologia, saatavuutta ja siirtoa sopimuspuolina oleville kehitysmaille, etenkin vähiten kehittyneille ja siirtymätalousmaille, mahdollistetaan ja/tai helpotetaan oikeudenmukaisin ja edullisin ehdoin etenkin, jos teknologia toimitetaan säilytystarkoituksia tai kehitysmaiden, erityisesti vähiten kehittyneiden ja siirtymätalousmaiden maanviljelijöitä varten ja, jos asiasta keskinäisesti soviin, ilman täyttää vastiketta ja etuoikeutetusti muun muassa monenväliseen järjestelmään liittyvän, tutkimusta ja kehitystä koskevan yhteistyön puitteissa. Mainittu saatavuus ja siirto järjestetään ehdoin, joilla turvataan henkistä omaisuutta koskevien oikeuksien asianmukainen ja tehokas kunnioittaminen ja suoja.

c) *Valmiuksien vahvistaminen*

Ottaen huomioon kehitysmaiden ja siirtymätalousmaiden tarpeet, joita ilmentää elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivaroja koskevien valmiuksien vahvistamisen painottaminen niiden monenväliseen järjestelmään sisältyviä elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivaroja koskevista suunnitelmissa ja ohjelmissa, jos sellaisia on, sopimuspuolet sopivat asettavansa etusijalle i) elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivarojen suojelua ja kestävää käyttöä koskevien tieteellisten ja teknisten koulutusohjelmien perustamisen ja/tai vahvistamisen, ii) elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivarojen suojeluun ja kestävään käyttöön liittyvien edellytysten kehittämisen ja vahvistamisen erityisesti kehitysmaissa ja siirtymätalousmaissa sekä iii) tieteellisen tutkimuksen, jota harjoitetaan mieluiten ja mahdollisuuksien mukaan kehitysmaissa ja siirtymätalousmaissa, yhteistyössä kyseisen maan laitosten kanssa, sekä niiden valmiuksien vahvistamisen, joita tarvitaan tällaisten tutkimusten tekemiseen aloilla, joilla ne ovat tarpeen.

d) *Kaupallisesta hyödyntämisestä koituvien taloudellisten ja muiden hyötyjen jakaminen*

i) Sopimuspuolet sopivat toteuttavansa toimenpiteitä monenvälisen järjestelmän puitteissa kaupallisesta hyödyntämisestä koituvien hyötyjen jakamiseksi kytkemällä yksityisen ja julkisen sektorin, myös kehitysmaiden ja siirtymätalousmaiden yksityisen sektorin, tässä artiklassa tarkoitettuihin toimiin tutkimusta ja teknologian kehittämistä koskevien kumppanuuksien ja yhteistyön avulla.

ii) Sopimuspuolet sopivat, että 12 artiklan 4 kohdassa tarkoitetun vakiomuotoisen materiaalin siirtosopimuksen on sisällettävä määräys, jonka mukaan tuotetta, joka on elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivara ja joka sisältää vastaanottajan monenvälisestä järjestelmästä saamaa materiaalia, kaupallisesti hyödyntävän vastaanottajan on maksettava 19 artiklan 3 kohdan f alakohdassa tarkoitettuun järjestelmään oikeudenmukainen osuus tämän tuotteen kaupallisesta hyödyntämisestä saadusta

tuotosta, jollei tuote ole rajoituksetta muiden vastaanottajien käytettävissä tutkimus- ja jalostustarkoituksia varten, jolloin tuotetta kaupallisesti hyödyntävää vastaanottajaa kehoitetaan maksamaan kyseinen osuus järjestelmään.

Hallintoneuvosto päättää ensimmäisessä kokouksessaan maksun määrästä, muodosta ja tavasta kaupallisten käytäntöjen mukaisesti. Hallintoneuvosto voi päättää, että tuotteita kaupallisesti hyödyntävien, eri ryhmiin kuuluvien vastaanottajien maksamat määrät ovat eri suuruisia, ja se voi myös päättää, että on tarpeen vapauttaa näistä maksuista kehitysmaiden ja siirtymätalousmaiden pienviljelijät. Hallintoneuvosto voi aika ajoin myös tarkistaa maksujen määriä, jotta hyötyjen jakaminen tapahtuisi oikeudenmukaisesti ja tasapuolisesti; se voi myös viiden vuoden kuluessa sopimuksen voimaantulosta arvioida, onko materiaalin siirtosopimukseen sisältyvää, pakollista maksua koskevaa määräästä sovellettava myös silloin, kun kaupallisesti hyödynnetyt tuotteet ovat rajoituksetta muiden käytettävissä tutkimus- ja jalostustarkoituksia varten.

13.3 Sopimuspuolet sopivat, että monenvälisen järjestelmän puitteissa jaettavien, elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivarojen käytöstä koituvien hyötyjen olisi ensi sijassa ohjaututtava suoraan ja epäsuorasti kaikkien maiden ja etenkin kehitysmaiden ja siirtymätalousmaiden maanviljelijöille, jotka suojelevat ja käyttävät kestäväällä tavalla elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivaroja.

13.4 Hallintoneuvosto harkitsee ensimmäisessä kokouksessaan, mitä toimintalinjaa ja valintaperusteita 18 artiklan mukaisen rahoitussuunnitelman puitteissa noudatetaan erityistuen myöntämiseksi elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivarojen suojeluun niissä kehitysmaissa ja siirtymätalousmaissa, jotka vaikuttavat merkittävästi monenväliseen järjestelmään sisältyvien elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivarojen monimuotoisuuteen ja/tai joilla on erityistarpeita.

13.5 Sopimuspuolet tunnustavat, että kehitysmaiden ja siirtymätalousmaiden edellytykset toteuttaa täysimääräisesti maailman kasvigeenivaraohjelmaa riippuvat suurella määrällä tämän artiklan ja 18 artiklan mukaisen rahoitussuunnitelman tosiasiallisesta noudattamisesta.

13.6 Sopimuspuolet harkitsevat sellaisen strategian yksityiskohtia, jonka avulla elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivaroista hyötyvä elintarviketeollisuus maksaisi vapaaehtoisesti osan saamastaan hyödystä suorituksina monenväliseen järjestelmään.

V OSA

SOPIMUSTA TÄYDENTÄVÄT JÄRJESTELYT

14 artikla

Maailman kasvigeenivaraohjelma

Sopimuspuolet katsovat, että elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivarojen suojelua ja kestäväää käyttöä koskeva maailman kasvigeenivaraohjelma (Global Plan of Action, GPA) on tämän sopimuksen kannalta merkittävä ja että niiden olisi edistettävä sen tehokasta täytäntöönpanoa erityisesti kansallisten toimien ja soveltuvien osin kansainvälisen yhteistyön avulla luodakseen yhdenmukaiset puitteet etenkin valmiuksien vahvistamiselle, teknologian siirrolle ja tietojen vaihdolle, ottaen huomioon 13 artiklan määräykset.

15 artikla

Kansainvälisen maataloustutkimuksen neuvoa-antavan ryhmän kansainvälisten maataloustutkimuskeskusten ja muiden kansainvälisten laitosten hallussa olevat elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivarojen *ex situ* -kokoelmat

15.1 Sopimuspuolet katsovat, että kansainvälisen maataloustutkimuksen neuvoa-antavan ryhmän (CGIAR) kansainvälisten maataloustutkimuskeskusten (IARC) haltuun uskotut elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivarojen *ex situ* -kokoelmat ovat tämän sopimuksen kannalta merkittäviä. Sopimuspuolet kehottavat IARC:itä tekemään hallintoneuvoston kanssa *ex situ* -kokoelmia koskevia sopimuksia seuraavien ehtojen mukaisesti:

- a) Tämän sopimuksen liitteessä I mainitut, IARC:iden hallussa olevat elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivarat pidetään saatavilla tämän sopimuksen IV osan määräysten mukaisesti.
- b) Muut kuin tämän sopimuksen liitteessä I mainitut, ennen sen voimaantuloa kerätyt elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivarat, jotka ovat IARC:iden hallussa, pidetään saatavilla sen materiaalin siirtosopimuksen määräysten mukaisesti, joka on tällä hetkellä voimassa IARC:iden ja FAO:n välisten sopimusten nojalla. Materiaalin siirtosopimusta muutetaan hallintoneuvoston päätöksellä viimeistään sen toisessa sääntömääräisessä kokouksessa IARC:itä kuullen tämän sopimuksen määräysten ja etenkin 12 ja 13 artiklan sekä seuraavien ehtojen mukaisesti:
  - i) IARC:t ilmoittavat tekemistään materiaalin siirtosopimuksista hallintoneuvostolle määräajoin noudattaen hallintoneuvoston laatimaa aikataulua;
  - ii) sopimuspuolet saavat pyynnöstä ilman materiaalin siirtosopimusta näytteitä niiden alueelta *in situ* -lähteistä kerätyistä elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivaroista;
  - iii) edellä mainitun materiaalin siirtosopimuksen mukaisesti koituvat hyödyt, jotka ohjataan 19 artiklan 3 kohdan f alakohdassa mainittuun järjestelmään, käytetään ensi sijassa kyseisten elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivarojen suojeluun ja kestäväään käyttöön etenkin kehitysmaiden ja siirtymätalousmaiden ja varsinkin monimuotoisuuskeskusten ja vähiten kehittyneiden maiden kansallisissa ja alueellisissa ohjelmissa; sekä
  - iv) IARC:t toteuttavat mahdollisuuksiensa mukaan asianmukaisia toimenpiteitä noudattaakseen jatkuvasti materiaalin siirtosopimusten ehtoja ja ilmoittavat viipymättä hallintoneuvostolle tapauksista, joissa ehtoja ei noudateta.
- c) IARC:t tunnustavat, että hallintoneuvosto on toimivaltainen antamaan niiden hallussa olevia ja tämän sopimuksen määräysten alaisia, *ex situ* -kokoelmia koskevia ohjeita.
- d) Tieteelliset ja tekniset laitokset, joissa *ex situ* -kokoelmia säilytetään, pysyvät IARC:iden alaisina; IARC:t sitoutuvat valvomaan ja hallinnoimaan *ex situ* -kokoelmia kansainvälisesti hyväksyttyjä sääntöjä ja etenkin FAO:n elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivarakomission hyväksymiä geenipankkistandardeja noudattaen.
- e) IARC:n pyynnöstä hallintoneuvoston sihteeri pyrkii antamaan asianmukaista teknistä tukea.
- f) Hallintoneuvoston sihteerillä on oikeus milloin tahansa päästä laitoksiin ja tarkastaa kaikki siellä suoritettavat toimet, jotka koskevat suoraan tässä artiklassa tarkoitettun materiaalin säilytystä ja vaihtoa.
- g) Jos force majeure -syy tai muu tapahtuma estää IARC:iden hallussa olevien *ex situ* -kokoelmien moitteettoman säilytyksen tai uhkaa sitä, hallintoneuvoston sihteeri avustaa isäntämaan suostumuksella mahdollisuuksien mukaan kokoelmien evakuoimisessa tai siirtämisessä.

15.2 Sopimuspuolet sopivat myöntävänsä liitteessä I mainittujen elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivarojen helpotetun saatavuuden monenvälisestä järjestelmästä niille IARC:ille, jotka ovat tehneet tämän sopimuksen mukaisen sopimuksen hallintoneuvoston kanssa. Nämä IARC:t kirjataan hallintoneuvoston sihteerin hallussa olevaan luetteloon, joka on pyynnöstä sopimuspuolten saatavissa.

15.3 Muu kuin liitteessä I mainittu materiaali, jonka IARC:t vastaanottavat ja säilyttävät tämän sopimuksen voimaantulon jälkeen, pidetään saatavilla ehdoilla, joista on sovittu materiaalin vastaanottavan IARC:n ja kyseisten varojen alkuperämaan tai sellaisen maan välillä, joka on saanut varat biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen tai muun sovellettavan lainsäädännön mukaisesti.

15.4 Sopimuspuolia kehoitetaan tarjoamaan hallintoneuvoston kanssa sopimuksen tehneille IARC:ille keskinäisesti sovituin ehdoin sellaisten elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivarojen saatavuus, joita ei ole mainittu liitteessä I mutta jotka ovat tärkeitä IARC:iden ohjelmille ja toiminnalle.

15.5 Hallintoneuvosto pyrkii lisäksi tekemään sopimuksia tämän artiklan mukaisia tarkoituksia varten muiden toimivaltaisten kansainvälisten laitosten kanssa.

16 artikla

Kasvigeenivaroja koskevat kansainväliset verkostot

16.1 Elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivaroja koskevien kansainvälisten verkostojen puitteissa tehtävää yhteistyötä edistetään tai kehitetään voimassa olevia sopimuksia noudattaen ja tämän sopimuksen määräysten mukaisesti, jotta elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivarat saadaan mahdollisimman täydellisesti katettua.

16.2 Sopimuspuolet kannustavat mahdollisuuksien mukaan kaikkia asianmukaisia alan laitoksia, mukaan lukien valtion-, yksityiset ja kansalaisjärjestöjen tutkimus-, kasvinjalostus- ja muut laitokset, ottamaan osaa kansainväliseen yhteistyöhön.

17 artikla

Elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivaroja koskeva maailmanlaajuinen tietojärjestelmä

17.1 Sopimuspuolet toimivat yhteistyössä kehittääkseen ja vahvistaakseen maailmanlaajuisia tietojärjestelmiä nykyisten tietojärjestelmien pohjalta elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivaroja koskevien tieteellisten, teknisten ja ympäristöön liittyvien tietojen vaihdon edistämiseksi, odottaen tietojen vaihdon edistävän hyötyjen jakamista saattamalla elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivaroja koskevan tiedon kaikkien sopimuspuolten saataville. Maailmanlaajuisia tietojärjestelmää pyritään kehittämään yhteistyössä biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen tietojenvaihtokeskuksen kanssa.

17.2 Sopimuspuolet ilmoittavat elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivarojen tehokasta ylläpitoa uhkaavasta vaarasta, jolloin on annettava varhainen varoitus geneettisen materiaalin suojelemiseksi.

17.3 Edistääkseen 14 artiklassa tarkoitettun, säännöllisesti tarkistettavan maailman kasvigeenivaraohjelman päivittämistä sopimuspuolet avustavat FAO:n elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivarakomissiota tämän arvioidessa määrääjain maailman elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivarojen tilaa.

VI OSA

RAHOITUSMÄÄRÄYKSET

18 artikla

Rahavarat

18.1 Sopimuspuolet sitoutuvat toteuttamaan tämän artiklan määräysten mukaisen rahoitussuunnitelman tämän sopimuksen täytäntöönpanemiseksi.

18.2 Rahoitussuunnitelman tavoitteena on parantaa tämän sopimuksen mukaisten toimien toteuttamiseksi tarvittavien rahavarojen saatavuutta sekä lisätä avoimuutta ja tehokkuutta niiden hankkimisessa.

18.3 Varojen suuntaamiseksi ensisijaisiin toimenpiteisiin, suunnitelmiin ja ohjelmiin erityisesti kehitysmaissa ja siirtymätalouksissa ja ottaen huomioon maailman kasvigeenivaraohjelman hallintoneuvosto asettaa määrääjain tällaista rahoitusta koskevan tavoitteen.

18.4 Rahoitussuunnitelman mukaisesti:

- a) Sopimuspuolet toteuttavat tarvittavat ja asianmukaiset toimenpiteet tämän alan kansainvälisten järjestelmien, rahastojen ja järjestöjen hallintoneuvostoissa varmistaa, että tämän sopimuksen mukaisten suunnitelmien ja ohjelmien täytäntöönpanoa varten myönnettäville, ennakoitaville ja sovituille varoille annetaan asianmukainen etusija ja huomio.
- b) Se, kuinka tehokkaasti sopimuspuolina olevat kehitysmaat ja siirtymätaloukset panevat täytäntöön tähän sopimukseen perustuvat velvoitteensa, riippuu siitä, kuinka tehokkaasti erityisesti teollisuusmaat tosiasiallisesti myöntävät tässä artiklassa tarkoitettuja varoja. Sopimuspuolina olevat kehitysmaat ja siirtymätaloukset asettavat omissa suunnitelmissaan ja ohjelmissaan asianmukaisesti etusijalle elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivaroja koskevien valmiuksiensa vahvistamisen.

- c) Lisäksi sopimuspuolina olevat teollisuusmaat tarjoavat ja kehitysmaat ja siirtymätalousmaat käyttävät hyväkseen tämän sopimuksen täytäntöönpanoon liittyvää rahoitusta kahdenvälisiä, alueellisia ja monenvälisiä järjestelyjä käyttäen. Näihin järjestelyihin kuuluu 19 artiklan 3 kohdan f alakohdassa tarkoitettu järjestelmä.
- d) Kukin sopimuspuoli sitoutuu kansallisten valmiuksiensa ja taloudellisten edellytystensä mukaisesti toteuttamaan elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivarojen suojelua ja kestävää käyttöä koskevia kansallisia toimia ja myöntämään rahoitusta näille toimille. Myönnettyä rahoitusta ei käytetä tämän sopimuksen määräysten kanssa ristiriitaisiin tarkoituksiin, ei varsinkaan hyödykkeiden kansainväliseen kauppaan liittyvillä aloilla.
- e) Sopimuspuolet sopivat, että 13 artiklan 2 kohdan d alakohdasta johtuvat taloudelliset hyödyt ovat osa rahoitussuunnitelmaa.
- f) Sopimuspuolet, yksityinen sektori 13 artiklan määräysten mukaisesti, kansalaisjärjestöt ja muut tahot voivat myös maksaa vapaaehtoisia maksuja. Sopimuspuolet sopivat, että hallintoneuvosto harkitsee sellaisen suunnitelman yksityiskohdista, jolla pyritään edistämään näitä maksuja.

18.5 Sopimuspuolet sopivat, että etusijalle asetetaan sellaisten sovittujen suunnitelmien ja ohjelmien toteuttaminen, joista hyötyvät kehitysmaiden ja erityisesti vähiten kehittyneiden maiden ja siirtymätalousmaiden elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivaroja suojelevat ja kestäväällä tavalla käyttävät viljelijät.

VII OSA

INSTITUTIONAALISET MÄÄRÄYKSET

19 artikla

Hallintoneuvosto

19.1 Tätä sopimusta varten perustetaan hallintoneuvosto, joka koostuu kaikista sopimuspuolista.

19.2 Hallintoneuvoston päätökset tehdään yksimielisesti, jollei yksittäisten asioiden osalta yksimielisesti hyväksyttyä muuta päätöksentekomenettelyä. Yksimielistä päätöstä edellytetään kuitenkin aina 23 ja 24 artiklassa tarkoitetuissa asioissa.

19.3 Hallintoneuvoston tehtävänä on edistää tämän sopimuksen täysimääräistä täytäntöönpanoa sen tavoitteet huomioon ottaen sekä erityisesti:

- a) antaa yleisiä ohjeita ja valvonnan suuntaviivoja ja hyväksyä tämän sopimuksen täytäntöönpanoa ja erityisesti monenvälisen järjestelmän toiminnan kannalta tarpeellisia suosituksia;
- b) hyväksyä suunnitelmia ja ohjelmia tämän sopimuksen täytäntöönpanemiseksi;
- c) hyväksyä ensimmäisessä kokouksessaan tämän sopimuksen täytäntöönpanoa koskeva rahoitussuunnitelma ja tarkastella sitä määräajoin 18 artiklan määräysten mukaisesti;
- d) hyväksyä tätä sopimusta koskeva talousarvio;
- e) suunnitella ja perustaa tarpeelliseksi katsomiaan avustavia toimielimiä edellyttäen kuitenkin, että rahoitus on saatavissa, sekä hyväksyä kyseisten toimielimien tehtävät ja kokoonpano;
- f) perustaa tarvittaessa tarkoituksenmukainen järjestelmä, esimerkiksi avata sijoitustili, niiden varojen tallettamiseksi ja käyttämiseksi, joita se vastaanottaa tämän sopimuksen täytäntöönpanoa varten;
- g) luoda ja jatkaa yhteistyötä muiden kansainvälisten järjestöjen ja sopimusten, erityisesti biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen sopimuspuolten konferenssin kanssa tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvissa asioissa, mukaan lukien rahoitussuunnitelmaan osallistuminen;
- h) harkita ja hyväksyä tarpeen mukaan muutoksia tähän sopimukseen 23 artiklan määräysten mukaisesti;
- i) harkita ja hyväksyä tarpeen mukaan muutoksia tämän sopimuksen liitteisiin 24 artiklan määräysten mukaisesti;
- j) harkita sellaisen suunnitelman yksityiskohtia, jonka tarkoituksena on edistää vapaaehtoisia maksuja, ottaen huomioon erityisesti 13 ja 18 artiklan määräykset;
- k) suorittaa muita tehtäviä, jotka voivat olla tarpeen tämän sopimuksen tavoitteiden saavuttamiseksi;
- l) ottaa huomioon biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen sopimuspuolten konferenssin ja muiden toimivaltaiten kansainvälisten järjestöjen ja sopimuselinten asiaan liittyvät päätökset;

m) tiedottaa soveltuvin osin biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen sopimuspuolten konferenssille ja muille toimivaltaisille kansainvälisille järjestöille ja sopimuselimille tämän sopimuksen täytäntöönpanoa koskevista asioista;

sekä

n) hyväksyä IARC:iden ja muiden 15 artiklassa tarkoitettujen kansainvälisten järjestöjen kanssa tehtävien sopimusten ehdot sekä tarkistaa ja muuttaa 15 artiklassa tarkoitettua materiaalin siirtosopimusta.

19.4 Jollei 19 artiklan 6 kohdasta muuta johdu, hallintoneuvoston kokouksissa kullakin sopimuspuolella on yksi ääni ja yksi edustaja, jolla voi olla varamies, sekä asiantuntijoita ja neuvonantajia. Varamiehet, asiantuntijat ja neuvonantajat voivat osallistua hallintoneuvoston keskusteluihin, mutta heillä ei ole äänioikeutta, ellei heitä ole asianmukaisesti valtuutettu toimimaan edustajan sijaisena.

19.5 Yhdistyneet Kansakunnat, sen erityisjärjestöt ja Kansainvälinen atomienergiajärjestö sekä valtiot, jotka eivät ole tämän sopimuksen sopimuspuolia, voivat osallistua hallintoneuvoston kokouksiin tarkkailijoina. Muu elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivarojen suojeluun ja kestävään käyttöön liittyvillä aloilla ansioitunut valtiollinen laitos tai elin tai kansalaisjärjestö, joka on ilmoittanut sihteeristölle haluavansa olla edustettuna hallintoneuvoston kokouksessa tarkkailijana, voidaan hyväksyä, jollei vähintään kolmasosa läsnä olevista sopimuspuolista sitä vastusta. Tarkkailijoiden hyväksyminen ja osallistuminen tapahtuu hallintoneuvoston hyväksymien menettelytapasääntöjen mukaisesti.

19.6 Sopimuspuolina olevat FAO:n jäsenjärjestöt ja sopimuspuolina olevat kyseisen jäsenjärjestön jäsenvaltiot käyttävät jäsenyydestä johtuvia oikeuksiaan ja suorittavat siitä johtuvat velvoitteensa tarvittavin muutoksin FAO:n perussäännön ja ohjesääntöjen mukaisesti.

19.7 Hallintoneuvosto voi tarvittaessa hyväksyä omat menettelytapasääntönsä ja taloussääntönsä, jotka eivät saa olla ristiriidassa tämän sopimuksen määräysten kanssa, ja muuttaa niitä.

19.8 Hallintoneuvoston kokous on päätösvaltainen vain, jos läsnä on sopimuspuolten edustajien enemmistö.

19.9 Hallintoneuvosto pitää sääntömääräisiä kokouksia vähintään joka toinen vuosi. Nämä kokoukset olisi mahdollisuuksien mukaan pidettävä välittömästi ennen FAO:n elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivaratoimikunnan sääntömääräistä kokousta tai välittömästi sen jälkeen.

19.10 Hallintoneuvoston ylimääräisiä kokouksia pidetään hallintoneuvoston katsoessa sen tarpeelliseksi tai sopimuspuolen kirjallisesta pyynnöstä edellyttäen, että vähintään kolmasosa sopimuspuolista puoltaa pyyntöä.

19.11 Hallintoneuvosto valitsee puheenjohtajan ja varapuheenjohtajat, jotka muodostavat yhdessä "puheenjohtajiston", menettelytapasääntöjensä mukaisesti.

20 ARTIKLA

Sihteeri

20.1 FAO:n pääjohtaja nimittää hallintoneuvoston sihteerin hallintoneuvoston suostumuksella. Hallintoneuvoston sihteerillä on tarpeellinen määrä avustajia.

20.2 Sihteerin tehtävänä on:

a) järjestää hallintoneuvoston ja mahdollisesti perustettavien avustavien toimielimien kokoukset ja huolehtia niiden hallinnollisesta tuesta;

b) avustaa hallintoneuvostoa sen tehtävien suorittamisessa ja suorittaa yksittäiset tehtävät, jotka hallintoneuvosto päättää hänelle osoittaa; sekä

c) raportoida toimistaan hallintoneuvostolle.

20.3 Sihteeri toimittaa kaikille sopimuspuolille ja pääjohtajalle tiedon:

a) hallintoneuvoston päätöksistä kuudenkymmenen päivän kuluessa niiden tekemisestä; sekä

b) sopimuspuolilta tämän sopimuksen mukaisesti vastaanotetuista tiedoista.

20.4 Sihteeri toimittaa hallintoneuvoston kokouksiin asiakirjat Yhdistyneiden Kansakuntien kuudella virallisella kielellä.

20.5 Sihteeri toimii yhteistyössä muiden sopimusjärjestöjen ja -elimien, erityisesti biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen sihteeristön kanssa tämän sopimuksen tavoitteiden saavuttamiseksi.

21 artikla

Sopimuksen määräysten noudattaminen

Hallintoneuvosto tarkastelee ja hyväksyy ensimmäisessä kokouksessaan tehokkaita yhteistyömenettelyjä ja toiminnallisia järjestelyjä, jotka edistävät tämän sopimuksen määräysten noudattamista ja niiden rikkomista koskevien kysymysten käsittelyä. Näihin menettelyihin ja järjestelyihin kuuluvat valvonta sekä tarvittaessa neuvonnan tai avun, erityisesti oikeudellisen neuvonnan tai avun tarjoaminen etenkin kehitysmaille ja siirtymätalouksille.

22 artikla

Riitojen ratkaisu

22.1 Jos sopimuspuolten välillä syntyy riita tämän sopimuksen tulkinnasta tai soveltamisesta, asianomaiset sopimuspuolet pyrkivät ratkaisuun neuvotteluteitse.

22.2 Jos asianomaiset sopimuspuolet eivät pääse ratkaisuun neuvotteluteitse, ne voivat yhdessä pyytää kolmatta osapuolta tarjoamaan hyviä palvelujaan tai toimimaan välittäjänä.

22.3 Sopimuspuoli voi tämän sopimuksen ratifioidessaan tai hyväksyessään tai siihen liittyessään tai milloin tahansa sen jälkeen antaa tallettajalle kirjallisen selityksen, jonka mukaan se sellaisen riidan osalta, jota ei edellä 22 artiklan 1 tai 2 kohdan mukaisesti ole saatu ratkaistuksi, hyväksyy pakollisena toisen tai molemmat seuraavista riitojen ratkaisumenettelyistä:

- a) välimiesmenettely tämän sopimuksen liitteessä II olevan 1 osan sisältämien menettelytapojen mukaisesti;

tai

- b) riidan saattaminen Kansainvälisen tuomioistuimen ratkaistavaksi.

22.4 Jos riidan osapuolet eivät ole edellä 22 artiklan 3 kohdan mukaisesti hyväksyneet samaa tai mitään menettelytapaa, riita saatetaan soviteltavaksi tämän sopimuksen liitteessä II olevan 2 osan mukaisesti, jolleivät riidan osapuolet toisin sovi.

23 artikla

Sopimuksen muuttaminen

23.1 Sopimuspuoli voi ehdottaa muutoksia tähän sopimukseen.

23.2 Tämän sopimuksen muutokset hyväksytään hallintoneuvoston kokouksessa. Sihteeri antaa sopimukseen ehdotetun muutoksen tekstin tiedoksi sopimuspuolille viimeistään kuusi kuukautta ennen kokousta, jossa se ehdotetaan hyväksyttäväksi.

23.3 Tähän sopimukseen voidaan tehdä muutoksia vain hallintoneuvoston kokouksissa läsnä olevien sopimuspuolten yksimielisellä päätöksellä.

23.4 Hallintoneuvoston hyväksymät muutokset tulevat voimaan niiden sopimuspuolten kesken, jotka ovat ne ratifioineet tai hyväksyneet, yhdeksäntenäkymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun kaksi kolmasosaa sopimuspuolista on tallettanut ratifioimis- tai hyväksymiskirjat. Muiden sopimuspuolen osalta muutokset tulevat voimaan yhdeksäntenäkymmenentenä päivänä siitä, kun asianomainen sopimuspuoli on tallettanut muutosta koskevan ratifioimis- tai hyväksymiskirjansa.

23.5 Tässä artiklassa tarkoitettujen asiakirjojen lukumäärää laskettaessa FAO:n jäsenjärjestön tallettamaa asiakirjaa ei lisätä sen jäsenvaltioiden tallettamien asiakirjojen lukumäärään.

24 artikla

Liitteet

24.1 Liitteet ovat tämän sopimuksen erottamaton osa, ja viittaus sopimukseen tarkoittaa myös sen liitteitä.

24.2 Tämän sopimuksen muuttamista koskevat 23 artiklan määräykset koskevat myös sen liitteiden muuttamista.

25 artikla

Allekirjoittaminen

Tämä sopimus on avoinna allekirjoittamista varten FAO:ssa kaikille FAO:n jäsenille ja FAO:hon kuulumattomille Yhdistyneiden Kansakuntien, sen erityisjärjestöjen tai Kansainvälisen atomienergiajärjestön jäsenvaltioille 3 päivästä marraskuuta 2001 lukien 4 päivään marraskuuta 2002 saakka.

26 artikla

Ratifioiminen ja hyväksyminen

Tämä sopimus edellyttää, että 25 artiklassa mainitut FAO:n jäsenet ja FAO:hon kuulumattomat valtiot ratifioivat tai hyväksyvät sen. Ratifioimis- tai hyväksymiskirjat talletetaan tallettajan huostaan.

27 artikla

Liittyminen

Tämä sopimus on avoinna liittymistä varten kaikille FAO:n jäsenille ja kaikille FAO:hon kuulumattomille Yhdistyneiden Kansakuntien, sen erityisjärjestöjen tai Kansainvälisen atomienergiajärjestön jäsenvaltioille siitä päivästä lukien, jona se ei enää ole avoinna allekirjoittamista varten. Liittymiskirjat talletetaan tallettajan huostaan.

28 artikla

Voimaantulo

28.1 Jollei 29 artiklan 2 kohdasta muuta johdu, tämä sopimus tulee voimaan yhdeksäntenäkymmenentenä päivänä siitä päivästä, jona neljäskymmenes ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirja on talletettu edellyttäen kuitenkin, että näistä ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjoista vähintään kaksikymmentä on FAO:n jäsenten tallettamia.

28.2 Kaikkien niiden FAO:n jäsenten ja FAO:hon kuulumattomien Yhdistyneiden Kansakuntien, sen erityisjärjestöjen tai Kansainvälisen atomienergiajärjestön jäsenvaltioiden osalta, jotka ratifioivat tai hyväksyvät tämän sopimuksen tai liittyvät siihen sen jälkeen, kun neljäskymmenes ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirja on talletettu 28 artiklan 1 kohdan mukaisesti, sopimus tulee voimaan yhdeksäntenäkymmenentenä päivänä tämän sopimuspuolen ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjan tallettamisesta.

29 artikla

FAO:n jäsenjärjestöt

29.1 Kun FAO:n jäsenjärjestö tallettaa tätä sopimusta koskevan ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjansa, sen on FAO:n perussäännön II artiklan 7 kohdan mukaisesti ilmoitettava kaikista sellaisista toimivallan jakoa koskevista muutoksista sen FAO:n perussäännön II artiklan 5 kohdan mukaisesti antamaan toimivaltaa koskevaan selitykseen, jotka ovat tarpeen tämän sopimuksen hyväksymiseksi. Tämän sopimuksen sopimuspuoli voi milloin tahansa vaatia sopimuspuolena olevaa FAO:n jäsenjärjestöä ilmoittamaan, onko vastuu jonkin tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvan asian täytäntöönpanosta jäsenjärjestöllä vai sen jäsenvaltioilla. Jäsenjärjestön on toimitettava tieto kohtuullisen ajan kuluessa.

29.2 Asiakirjojen lukumäärää laskettaessa FAO:n jäsenjärjestön tallettamaa ratifioimis-, hyväksymis-, liittymis- tai irtisanomiskirjaa ei lisätä sen jäsenvaltioiden tallettamien asiakirjojen lukumäärään.

30 artikla

Varaumat

Tähän sopimukseen ei saa tehdä varaumia.

31 artikla

Muut kuin tämän sopimuksen sopimuspuolet

Sopimuspuolet kannustavat kaikkia FAO:n jäsenvaltioita ja muita valtioita, jotka eivät ole tämän sopimuksen sopimuspuolia, liittymään siihen.

32 artikla

Irtisanominen

32.1 Milloin tahansa kahden vuoden kuluttua siitä, kun tämä sopimus on tullut voimaan jonkin sopimuspuolen osalta, tämä sopimuspuoli voi ilmoittaa tallettajalle kirjallisesti irtisanovansa sopimuksen. Tallettaja ilmoittaa asiasta välittömästi kaikille sopimuspuolille.

32.2 Irtisanominen tulee voimaan vuoden kuluttua päivästä, jona tallettaja on vastaanottanut sitä koskevan ilmoituksen.

33 artikla

Voimassaolon päättyminen

33.1 Tämän sopimuksen voimassaolo päättyy automaattisesti, jos ja kun sopimuspuolten lukumäärä laskee irtisanomisten johdosta alle neljäskymmenen, jolleivät jäljellä olevat sopimuspuolet yksimielisesti toisin päättää.

33.2 Tallettaja ilmoittaa kaikille jäljellä oleville sopimuspuolille sopimuspuolten lukumäärän laskemisesta neljäskymmeneen.

33.3 Sopimuksen voimassaolon päättyessä varojen siirtoon sovelletaan hallintoneuvoston hyväksymää taloussääntöä.

34 artikla

Tallettaja

FAO:n pääjohtaja on tämän sopimuksen tallettaja.

35 artikla

Todistusvoimaiset tekstit

Tämän sopimuksen arabian-, englannin-, espanjan-, kiinan-, ranskan- ja venäjänkieliset tekstit ovat yhtä todistusvoimaiset.

Liite I

LUETTELO MONENVÄLISEEN JÄRJESTELMÄÄN SISÄLTYVISTÄ VIILJELYKASVILAJEISTA

Ravintona käytettävät viljelykasvilajit

Viljelykasvilajit	Suku	Huomautuksia
Leipäpuu	<i>Artocarpus</i>	Vain leipäpuu
Parsa	<i>Asparagus</i>	
Kaura	<i>Avena</i>	
Juurikas	<i>Beta</i>	
Brassicaceae-heimo	<i>Brassica</i> ym.	Mukaan lukien seuraavat suvut: <i>Brassica</i> , <i>Armoracia</i> , <i>Barbarea</i> , <i>Camelina</i> , <i>Crambe</i> , <i>Diplotaxis</i> , <i>Eruca</i> , <i>Isatis</i> , <i>Lepidium</i> , <i>Raphanobrassica</i> , <i>Raphanus</i> , <i>Rorippa</i> ja <i>Sinapis</i> . Nämä ovat öljykasveja ja vihanneksia, joihin kuuluvat mm. kaali, rapsi, sinappi, krassi, sinappikaali, retiisi ja nauris. <i>Lepidium meyenii</i> ei sisälly monenväliseen järjestelmään.
Kyyhkyherne	<i>Cajanus</i>	
Kahviherne	<i>Cicer</i>	
Sitruhedelmät	<i>Citrus</i>	Perusrunkolajeina myös <i>Poncirus</i> ja <i>Fortunella</i>
Kookospähkinä	<i>Cocos</i>	
Tärkeimmät <i>Araceae</i> -heimon lajit	<i>Colocasia</i> , <i>Xanthosoma</i>	Tärkeimpiä <i>Araceae</i> -heimoon kuuluvia lajeja ovat mm. taaro ja kookostaaro.
Porkkana	<i>Daucus</i>	
Jamssi	<i>Dioscorea</i>	
Sormiherssi	<i>Eleusine</i>	
Mansikka	<i>Fragaria</i>	
Auringonkukka	<i>Helianthus</i>	
Ohra	<i>Hordeum</i>	
Bataatti	<i>Ipomoea</i>	
Nätkelmä	<i>Lathyrus</i>	
Linssi	<i>Lens</i>	
Omena	<i>Malus</i>	
Maniokki	<i>Manihot</i>	Vain <i>Manihot esculenta</i>
Banaani ja jauhobanaani	<i>Musa</i>	Ei <i>Musa textilis</i>
Riisi	<i>Oryza</i>	
Neekerihirssi	<i>Pennisetum</i>	
Papu	<i>Phaseolus</i>	Ei <i>Phaseolus polyanthus</i>
Herne	<i>Pisum</i>	
Ruis	<i>Secale</i>	
Peruna	<i>Solanum</i>	Myös <i>Tuberosa</i> , ei <i>Solanum phureja</i>
Munakoiso	<i>Solanum</i>	Myös <i>Melongena</i>
Durra	<i>Sorghum</i>	
Ruisvehnä	<i>Triticosecale</i>	
Vehnä	<i>Triticum</i> ym.	Myös <i>Agropyron</i> , <i>Elymus</i> ja <i>Secale</i>
Härkäpapu, virna	<i>Vicia</i>	
Pitkäpapu ym.	<i>Vigna</i>	
Maissi	<i>Zea</i>	Ei <i>Zea perennis</i> , <i>Zea diploperennis</i> eikä <i>Zea luxurians</i>

Rehukasvit

Suku	Laji
Palkokasvit	
<i>Astragalus</i>	<i>chinensis, cicer, arenarius</i>
<i>Canavalia</i>	<i>ensiformis</i>
<i>Coronilla</i>	<i>varia</i>
<i>Hedysarum</i>	<i>coronarium</i>
<i>Lathyrus</i>	<i>cicera, ciliolatus, hirsutus, ochrus, odoratus, sativus</i>
<i>Lespedeza</i>	<i>cuneata, striata, stipulacea</i>
<i>Lotus</i>	<i>corniculatus, subbiflorus, uliginosus</i>
<i>Lupinus</i>	<i>albus, angustifolius, luteus</i>
<i>Medicago</i>	<i>arborea, falcata, sativa, scutellata, rigidula, truncatula</i>
<i>Melilotus</i>	<i>albus, officinalis</i>
<i>Onobrychis</i>	<i>viciifolia</i>
<i>Ornithopus</i>	<i>sativus</i>
<i>Prosopis</i>	<i>affinis, alba, chilensis, nigra, pallida</i>
<i>Pueraria</i>	<i>phaseoloides</i>
<i>Trifolium</i>	<i>alexandrinum, alpestre, ambiguum, angustifolium, arvense, agrocicerum, hybridum, incarnatum, pratense, repens, resupinatum, rueppellianum, semipilosum, subterraneum, vesiculosum</i>
Heinäkasvit	
<i>Andropogon</i>	<i>gayanus</i>
<i>Agropyron</i>	<i>cristatum, desertorum</i>
<i>Agrostis</i>	<i>stolonifera, tenuis</i>
<i>Alopecurus</i>	<i>pratensis</i>
<i>Arrhenatherum</i>	<i>elatius</i>
<i>Dactylis</i>	<i>glomerata</i>
<i>Festuca</i>	<i>arundinacea, gigantea, heterophylla, ovina, pratensis, rubra</i>
<i>Lolium</i>	<i>hybridum, multiflorum, perenne, rigidum, temulentum</i>
<i>Phalaris</i>	<i>aquatica, arundinacea</i>
<i>Phleum</i>	<i>pratense</i>
<i>Poa</i>	<i>alpina, annua, pratensis</i>
<i>Tripsacum</i>	<i>laxum</i>
Muut rehukasvit	
<i>Atriplex</i>	<i>halimus, nummularia</i>
<i>Salsola</i>	<i>vermiculata</i>

Liite II

1 OSA

5 artikla

VÄLIMIESMENETTELY

1 artikla

Kantajana oleva osapuoli ilmoittaa sihteerille, että riidan osapuolet saattavat riidan 22 artiklan mukaisesti välimiesmenettelyyn. Ilmoituksessa mainitaan välimiesmenettelyyn saatettavan riidan kohde sekä erityisesti ne tämän sopimuksen artiklat, joiden tulokinnasta tai soveltamisesta on kysymys. Jos riidan osapuolet eivät pääse yksimielisyyteen riidan kohteesta ennen kuin välimiesoikeuden puheenjohtaja on nimetty, välimiesoikeus määrittelee riidan kohteen. Sihteeri toimittaa täten saadut tiedot kaikille tämän sopimuksen sopimuspuolille.

2 artikla

1. Jos riidassa on kaksi osapuolta, välimiesoikeudessa on kolme jäsentä. Kumpikin riidan osapuolista nimeää yhden välimiehen, ja täten nimetyt välimiehet nimeävät yhdessä kolmannen, joka toimii välimiesoikeuden puheenjohtajana. Viimeksi mainittu välimies ei saa olla kummankaan riidan osapuolena olevan valtion kansalainen, hänellä ei saa olla pysyvää asuinpaikkaa kummankaan riidan osapuolen alueella, hän ei saa olla kummankaan riidan osapuolen palveluksessa eikä hän ole saanut käsitellä asiaa missään ominaisuudessa.

2. Jos riidan osapuolina on enemmän kuin kaksi sopimuspuolta, samaa etua ajavat osapuolet nimeävät yhdessä yhden välimiehen.

3. Vapautunut välimiehen paikka täytetään noudattamalla samaa menettelytapaa kuin alkuperäisessä nimeämisessä.

3 artikla

1. Jos välimiesoikeuden puheenjohtajaa ei ole nimetty kahden kuukauden kuluessa siitä, kun kaksi muuta välimiestä on nimetty, FAO:n pääjohtaja nimeää puheenjohtajan jonkin riidan osapuolen pyynnöstä pyyntöä seuraavan kahden kuukauden aikana.

2. Jos toinen riidan osapuolista ei kuuden kuukauden kuluessa pyynnön vastaanottamisesta ole nimennyt välimiestä, toinen osapuoli voi ilmoittaa asiasta FAO:n pääjohtajalle, joka suorittaa nimeämisen seuraavan kahden kuukauden aikana.

4 artikla

Välimiesoikeus antaa päätöksensä tämän sopimuksen määräysten sekä kansainvälisen oikeuden mukaisesti.

Jolleivät riidan osapuolet toisin päätä, välimiesoikeus päättää itse menettelytapasäännöistään.

6 artikla

Välimiesoikeus voi riidan osapuolen pyynnöstä suosittaa välttämättömiä väliaikaisia turvaamistoimia.

7 artikla

Riidan osapuolet helpottavat välimiesoikeuden työtä ja käyttävät erityisesti kaikkia mahdollisia keinoja, jotta se

a) saa käyttöönsä kaikki asiaankuuluvat asiakirjat, tiedot ja apuvälineet; sekä

b) voi tarvittaessa kutsua todistajia tai asiantuntijoita kuultavaksi.

8 artikla

Riidan osapuolet ja välimiehet ovat velvollisia pitämään salassa sellaiset tiedot, jotka niille annetaan luottamuksellisina välimiesmenettelyn aikana.

9 artikla

Jollei välimiesoikeus asian erityisistä olosuhteista johtuen toisin päätä, riidan osapuolet jakavat välimiesmenettelystä aiheutuvat kustannukset tasan. Välimiesoikeus pitää kirjaa kaikista kuluistaan ja esittää niistä riidan osapuolille lopullisen selvityksen.

10 artikla

Sopimuspuoli, jolla on valvottavanaan sellainen riidan kohteeseen liittyvä oikeudellinen etu, johon välimiesoikeuden päätös voi vaikuttaa, voi välimiesoikeuden suostumuksella olla väliintulijana välimiesmenettelyssä.

11 artikla

Välimiesoikeus voi kuulla riidan kohteeseen välittömästi liittyviä vastavaateita ja tehdä niiden johdosta päätöksiä.

12 artikla

Välimiesoikeuden päätökset tehdään sekä menettelytavan että asiasisällön osalta sen jäsenten äänten enemmistöllä.

13 artikla

Jos riidan osapuoli ei saavu välimiesoikeuteen tai ei aja asiaansa, toinen osapuoli voi pyytää välimiesoikeutta jatkamaan menettelyä ja antamaan päätöksensä. Osapuolen poissaolo tai asiansa ajamatta jättäminen ei ole este välimiesmenettelylle. Ennen lopullisen päätöksen antamista välimiesoikeuden on varmistettava, että vaade on sisällöllisesti ja oikeudellisesti perusteltu.

14 artikla

Välimiesoikeus antaa lopullisen päätöksensä viiden kuukauden kuluessa päivästä, jona sen kaikki jäsenet on valittu, jollei se katso tarpeelliseksi jatkaa tätä määräaikaa enintään viidellä kuukaudella.

15 artikla

Välimiesoikeuden lopullinen päätös koskee ainoastaan riidan kohdetta, ja siihen liitetään perustelut. Se sisältää osallistuneiden jäsenten nimet ja lopullisen päätöksen antopäivän. Välimiesoikeuden jäsen voi myös liittää lopulliseen päätökseen eriävän mielipiteensä.

16 artikla

Päätös sitoo riidan osapuolia. Siihen ei voi hakea muutosta, elleivät riidan osapuolet ole etukäteen sopineet muutoksenhakumenettelystä.

17 artikla

Jompikumpi riidan osapuolista voi antaa välillään syntyneen erimielisyyden lopullisen päätöksen tulkinnasta tai täytäntöönpanotavasta päätöksen antaneen välimiesoikeuden ratkaistavaksi.

2 OSA

SOVITTELU

1 artikla

Jos riidan osapuoli sitä pyytää, perustetaan sovittelulautakunta. Jolleivät osapuolet toisin päättää, lautakuntaan kuuluu viisi jäsentä, joista kumpikin riidan osapuoli nimeää kaksi, ja nämä neljä jäsentä nimeävät puheenjohtajan.

2 artikla

Jos riidan osapuolina on enemmän kuin kaksi sopimuspuolta, samaa etua ajavat riidan osapuolet nimeävät lautakunnan jäsenensä yhteisestä sopimuksesta. Jos kahdella tai useammalla riidan osapuolella on eri edut valvottavanaan tai niiden kesken syntyy erimielisyyttä siitä, onko niiden etu yhteinen, ne nimeävät jäsenensä erikseen.

3 artikla

Jos kahden kuukauden kuluessa päivästä, jona sovittelulautakunnan perustamista on pyydetty, jotain jäsentä ei vielä ole nimetty, FAO:n pääjohtaja voi pyynnön esittäneen riidan osapuolen pyynnöstä nimittää puuttuvan jäsenen kahden kuukauden kuluessa siitä, kun tämä toinen pyyntö on esitetty.

4 artikla

Jos sovittelulautakunnan puheenjohtajaa ei ole valittu kahden kuukauden kuluessa siitä, kun viimeinen muista lautakunnan jäsenistä on nimetty, FAO:n pääjohtaja voi jonkin riidan osapuolen pyynnöstä nimetä puheenjohtajan seuraavan kahden kuukauden kuluessa.

5 artikla

Sovittelulautakunnan päätökset tehdään sen jäsenten äänten enemmistöllä. Se päättää omista menettelytavoistaan, elleivät riidan osapuolet toisin sovi. Se esittää riidan ratkaisuehdotuksen, jota osapuolet harkitsevat vilpittömässä mielessä.

6 artikla

Lautakunta ratkaisee sovittelulautakunnan toimivallasta syntyvät erimielisyydet.

LIITE B

**Elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivaroja koskevan kansainvälisen
sopimuksen hyväksymiskirja**

Euroopan unionin neuvostolla on kunnia viitata elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivaroja koskevaan kansainväliseen sopimukseen, joka hyväksyttiin FAO:n konferenssissa sen kolmannessakymmenennessä ensimmäisessä istunnossa marraskuussa 2001, ja ilmoittaa Yhdistyneiden Kansakuntien elintarvike- ja maatalousjärjestön pääjohtajalle, että Euroopan yhteisö hyväksyy mainitun sopimuksen sen 26 artiklan mukaisesti ja sitoutuu noudattamaan sen määräyksiä.

Päiväys

LIITE C

Euroopan yhteisön julistus

Seuraavat julistukset on liitettävä hyväksymisasiakirjaan, joka talletetaan FAO:n pääjohtajan huostaan:

1. "Euroopan yhteisö tulkitsee elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivaroja koskevan kansainvälisen sopimuksen 12 artiklan 3 kohdan d alakohdan siten, että siinä tunnustetaan, että elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivarat tai niiden geneettiset osat tai komponentit, jotka ovat olleet innovaatioiden kohteena, voivat olla teollis- ja tekijänoikeuksien kohteina edellyttäen, että tällaisia oikeuksia koskevat edellytykset täyttyvät."
2. "FAO:n perustamiskirjan II artiklan 7 kohdan määräysten mukaisesti Euroopan yhteisö julistaa, että sen FAO:lle 4 päivänä lokakuuta 1994 FAO:n perustamiskirjan II artiklan 5 kohdan nojalla toimittamaa julistusta toimivallasta sovelletaan edelleen sen hyväksyttyä elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivaroja koskevan kansainvälisen sopimuksen."
3. "Euroopan yhteisö julistaa 22 artiklan 3 kohdan säännösten mukaisesti, että riidoissa, joita ei ole ratkaistu 22 artiklan 1 tai 2 kohdan mukaisesti, se hyväksyy pakollisena 22 artiklan 3 kohdan a alakohdan mukaisen riitojen ratkaisumenettelyn."

NEUVOSTON PÄÄTÖS,
tehty 29 päivänä huhtikuuta 2004,
Euroopan yhteisön ja Pakistanin islamilaisen tasavallan yhteistyösopimuksen tekemisestä
(2004/870/EY)

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

1 artikla

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 133 ja 181 artiklan yhdessä 300 artiklan 2 kohdan ensimmäisen virkkeen ja 300 artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan kanssa,

Euroopan yhteisön ja Pakistanin islamilaisen tasavallan yhteistyösopimus hyväksytään yhteisön puolesta.

Sopimuksen teksti on tämän päätöksen liitteenä.

ottaa huomioon komission ehdotuksen ⁽¹⁾,

2 artikla

ottaa huomioon Euroopan parlamentin lausunnon,

sekä katsoo seuraavaa:

Neuvoston puheenjohtaja antaa sopimuksen 23 artiklassa määrätyn ilmoituksen.

(1) Komissio on neuvotellut yhteisön puolesta Euroopan yhteisön ja Pakistanin islamilaisen tasavallan yhteistyösopimuksen.

3 artikla

(2) Sopimus on allekirjoitettu yhteisön puolesta sillä edellytyksellä, että se tehdään myöhemmin.

Komissio, jota avustavat jäsenvaltioiden edustajat, edustaa yhteisöä sopimuksen 16 artiklassa määrätyssä sekakomiteassa.

(3) Perustamissopimuksen 177 artiklan mukaisesti yhteisön kehitysyhteistyöpolitiikan olisi edistettävä kehitysmaiden kestävää taloudellista ja sosiaalista kehitystä, niiden sopu-sointuista ja asteittaista yhdentymistä maailmantalouteen sekä köyhyyden torjuntakampanjaa kyseisissä maissa.

4 artikla

Tämä päätös julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

(4) Toteuttaakseen tavoitteensa ulkosuhteiden alalla yhteisön olisi hyväksyttävä Euroopan yhteisön ja Pakistanin islamilaisen tasavallan yhteistyösopimus,

Tehty Luxemburgissa 29 päivänä huhtikuuta 2004.

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja

M. McDOWELL

ON PÄÄTTÄNYT SEURAAVAA:

⁽¹⁾ EYVL C 17, 22.1.1999, s. 6.

EUROOPAN YHTEISÖN**ja Pakistanin islamilaisen tasavallan yhteistyösopimus kumppanuudesta ja kehityksestä**

EUROOPAN YHTEISÖ

ja

PAKISTANIN ISLAMILAISEN TASAVALLAN HALLITUS,

jotka

OTTAVAT HUOMIOON Euroopan yhteisön, jäljempänä "yhteisö", ja Pakistanin islamilaisen tasavallan, jäljempänä "Pakistan", erinomaiset suhteet ja ystävyys- ja yhteistyösiteet,

TUNNUSTAVAT yhteisön ja Pakistanin välisten siteiden lujittamisen ja niiden suhteiden kehittämisen tärkeyden,

VAHVISTAVAT UUDELLEEN SEN MERKITYKSEN, jonka yhteisö ja Pakistan antavat Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan periaatteille ja ihmisoikeuksien yleismaailmalliselle julistukselle,

PITÄVÄT MIELESSÄ ihmisoikeuksia koskevat Wienin julistuksen ja maailmankonferenssin toimintaohjelman vuodelta 1993, yhteiskunnallista kehitystä koskevat Kööpenhaminan julistuksen ja toimintaohjelman vuodelta 1995, Beijingin julistuksen ja neljännen maailman naisten konferenssin toimintaohjelman vuodelta 1995, ympäristöä ja kehitystä koskevan Rion julistuksen ja neljättä kehityksen vuosikymmentä koskevan kansainvälisen strategian vuodelta 1992,

OTTAVAT HUOMIOON 16 päivänä marraskuuta 1976 allekirjoitetulla Pakistanin ja yhteisön välisellä sopimuksella niiden tiiviille yhteistyölle luodun perustan,

PANEVAT TYYTYVÄISENÄ MERKILLE sopimuksen pohjalta saavutetut tulokset,

PITÄVÄT LÄHTÖKOHTANAAN suhteidensa yhteistä lujittamista, syventämistä ja monipuolistamista molemmille osapuolille tärkeillä aloilla tasavertaisuuden, syrjimättömyyden, molemminpuolisen hyödyn ja vastavuoroisuuden pohjalta,

TUNNUSTAVAT yhteiskunnallisen kehityksen suuren merkityksen taloudellisen kehityksen rinnalla,

TUNNUSTAVAT välttämättömyyden tukea Pakistanin kehityspyrkimyksiä parantamalla erityisesti köyhien ja heikossa asemassa olevien väestönsien elinoloja,

OTTAVAT HUOMIOON, että yhteisö ja Pakistan pitävät tärkeänä tasapainoisen väestönkasvun tukemista, köyhyyden poistamista, ympäristönsuojelua ja luonnonvarojen kestävää käyttöä, sekä tunnustavat ympäristön ja kehityksen välisen yhteyden,

HALUAVAT luoda suotuisat edellytykset yhteisön ja Pakistanin kaupan tuntuvalle kehitykselle ja monipuolistumiselle ja edistää yhteistyötä kaupan, talouden, sijoitustoiminnan, tieteen ja teknologian sekä kulttuurin aloilla,

KIINNITTÄVÄT HUOMIOTA sitoumukseensa käydä kauppaa Maailman kauppajärjestön perustamissopimuksen mukaisesti,

TUNNUSTAVAT kehitysmaiden erityistarpeet Maailman kauppajärjestössä,

OTTAVAT HUOMIOON tarpeen luoda suoralle sijoitustoiminnalle suotuisat olosuhteet,

PANEVAT MERKILLE yhteisen halunsa edistää ja vahvistaa alueellista yhteistyötä ja etelän ja pohjoisen välistä vuoropuhelua,

USKOVAT suhteidensa kehittyneen vuonna 1986 tehdyn sopimuksen soveltamisalaa laajemmiksi, ja

OVAT PÄÄTTÄNEET sopimuksen osapuolina, jäljempänä "sopimuspuolet", tehdä tämän sopimuksen ja nimenneet tätä varten täysivaltaisiksi edustajikseen:

EUROOPAN YHTEISÖ:

Guy VERHOFSTADT

Belgian kuningaskunnan pääministeri

Romano PRODI

Euroopan yhteisöjen komission puheenjohtaja

PAKISTANIN HALLITUS:

Kenraali Pervez MUSHARRAF

Pakistanin islamilaisen tasavallan ylin toimeenpanovallan käyttäjä,

JOTKA vaihdettuaan oikeiksi ja asianmukaisiksi todetut valtakirjansa

OVAT SOPINEET SEURAAVAA:

1 artikla

Perusta

Ihmisoikeuksien ja kansanvallan periaatteiden kunnioittaminen, sellaisina kuin ne määritellään ihmisoikeuksien yleismaailmallisessa julistuksessa, on yhteisön ja Pakistanin islamilaisen tasavallan sisäpolitiikan ja kansainvälisen politiikan perustana, ja se muodostaa tämän sopimuksen olennaisen osan.

2 artikla

Tavoitteet

Tällä sopimuksella pyritään ensi sijassa vahvistamaan ja kehittämään sopimuspuolten yhteistyön eri puolia sopimuspuolten toimivaltaan kuuluvilla aloilla vuoropuhelun ja kumppanuuden kautta. Sopimuksen tavoitteet ovat:

1. sopimuspuolten kahdenvälisen kaupan edellytysten turvaaminen ja sen kasvun ja kehityksen edistäminen Maailman kauppajärjestön (WTO) perustamissopimuksen mukaisesti;
2. Pakistanin tukeminen sen pyrkiessä kohti laaja-alaista kestävä kehitystä; tähän kuuluu taloudellinen ja yhteiskunnallinen kehityspolitiikka, jossa otetaan huomioon köyhät ja heikossa asemassa olevat väestönosat, erityisesti tähän väestönosaan kuuluvat naiset, sekä luonnonvarojen kestävä hoito;

3. sijoitustoiminnan sekä taloudellisten, teknisten ja kulttuuristen yhteyksien edistäminen molemmipuolisen edun mukaisesti;

4. Pakistanin taloudellisen suorituskyvyn kehittäminen maan saamiseksi tehokkaampaan vuorovaikutukseen yhteisön kanssa.

3 artikla

Kauppa ja kaupallinen yhteistyö

1. Sopimuspuolet sitoutuvat toimivaltansa rajoissa noudattamaan keskinäisessä kaupassaan Maailman kauppajärjestön perustamissopimusta.

2. Kumpikin sopimuspuoli ilmoittaa toiselle sopimuspuolelle sen tuotteiden polkumyynnin vastaisten menettelyjen aloittamisesta.

Noudattaen täydellisesti polkumyynnin ja tukien vastaisista toimista tehtyjä WTO:n sopimuksia sopimuspuolet ottavat myönteisesti huomioon kannat, joita jompikumpi sopimuspuoli on esittänyt polkumyynnin ja tukien vastaisista toimista, ja antavat riittävän mahdollisuuden niitä koskeviin neuvotteluihin.

3. Sopimuspuolet pyrkivät myös nykyisessä lainsäädännössään edistämään ja monipuolistamaan keskinäistä kaupankäyntiään. Tämän alan yhteistyöllä pyritään kehittämään ja monipuolistamaan kahdenvälistä kauppaa etsimällä keinoja ja välineitä markkinoillepääsyn parantamiseksi.

4. Sopimuspuolet pyrkivät:

- a) toimimaan kaupan esteiden poistamiseksi ja toteuttamaan toimenpiteitä avoimuuden lisäämiseksi erityisesti poistamalla sopivana ajankohtana muut esteet kuin tulliesteet sen mukaisesti, mitä WTO:n toiminnassa on tässä yhteydessä saavutettu;
  - b) parantamaan toimivaltansa rajoissa tulliviranomaisten yhteistyötä erityisesti ammatillisella koulutuksella, yksinkertaistamalla ja yhdenmukaistamalla tullimenettelyjä sekä ehkäisemällä ja tutkimalla tullirikoksia, vilpilliset menettelyt mukaan lukien, ja niistä rankaisemalla, toteuttaen tämän yhdenmukaisesti Maailman tullijärjestön (WCO) työn kanssa;
  - c) jatkamaan passitus- ja jälleenvientikysymysten tarkastelua;
  - d) vaihtamaan tietoja molempia sopimuspuolia hyödyttävistä markkinatilaisuuksista, tilastoyhteistyöstä sekä kilpailuun liittyvistä kysymyksistä;
  - e) kehittämään sopivia henkilötietojen suojaamistapoja.
5. a) Pakistan toteuttaa tarvittavat toimenpiteet parantaakseen edellytyksiä henkisen, teollisen ja kaupallisen omaisuuden suojaamiseen ja niihin liittyvien oikeuksien täytäntöönpanoon asianmukaisesti ja tehokkaasti kansainvälisten normien mukaisesti.
- b) Ennen tämän sopimuksen voimaantuloa seuraavan viidennen vuoden päättymistä ja tämän kuitenkin rajoittamatta TRIPS-sopimuksen yhteydessä tehtyjen sitoumusten soveltamista Pakistanin on liityttävä seuraaviin henkiseen, teolliseen ja kaupalliseen omaisuuteen liittyviin oikeuksiin koskeviin monenvälisiin yleissopimuksiin, joiden sopimuspuolia jäsenvaltiot ovat tai joita tosiasiaa jäsenvaltioissa sovelletaan, kyseisiin sopimuksiin sisältyvien asiaankuuluvien määräysten mukaisesti:
- i) teollisuus oikeuden suojelemista koskeva Pariisin sopimus sellaisena kuin se on viimeksi tarkistettuna Tukholmassa (Tukholman asiakirja 1967);
  - ii) tavaramerkkien kansainvälistä rekisteröintiä koskeva Madridin sopimus sellaisena kuin se on viimeksi tarkistettuna Tukholmassa (Tukholman asiakirja 1967);
  - iii) tavaramerkkien kansainvälistä rekisteröintiä koskevaan Madridin sopimukseen liittyvä pöytäkirja (1989);
  - iv) patenttiyhteistyösopimus sellaisena kuin se on muutettuna vuonna 1984.

- c) Pakistanille voidaan toimittaa teknistä apua, jotta se kykenisi hoitamaan edellä mainitut tehtävät ja velvoitteet.

6. Sopimuspuolet pyrkivät vastavuoroisesti toimivaltansa rajoissa parantamaan tietojen vaihtoa sekä pääsyä omille julkisten hankintojen markkinoilleen.

4 artikla

Kehitysyhteistyö

1. Sopimuspuolet tunnustavat, että yhteisön tuella Pakistanin omat kehityspyrkimykset voivat johtaa kestäväan taloudelliseen kehitykseen ja maan väestön sosiaalisten olojen paranemiseen.

Kehitysyhteistyöhankkeiden ja -ohjelmien painotusalueita ovat terveydenhuolto, koulutus ja inhimillisten voimavarojen kehittäminen erityisesti naisten osalta, väestön hyvinvointi sekä ympäristöasiat ja maaseudun kehittäminen, ja niiden kohteena ovat ensi sijassa köyhimmät ja heikoimmassa asemassa olevat väestönosat.

Edellä esitetyn perusteella ja ottaen huomioon yhteisön politiikat, säännökset sekä yhteistyöhön käytettävissä olevien varojen rajallisuus sopimuspuolet katsovat, että yhteistyötä on kehitettävä edelleen selkeän yhteistyöstrategian ja vuoropuhelun avulla pyrkien määrittelemään yhteisesti hyväksytyt etusijalle asetettavat toimet tehokkuuteen ja kestävyyspyrkien.

2. Sopimuspuolet tunnustavat, että huumausaineiden valvontaan ja aidiin on kiinnitettävä entistä enemmän huomiota ja yhteistyötä näillä aloilla on lisättävä ottaen huomioon työ, jota kansainväliset toimielimet tässä asiassa tekevät. Sopimuspuolet vahvistavat päätöksensä toimia yhdessä huumeiden väärinkäytön ja aidsin ennaltaehkäisyyn, seurantaan ja vähentämiseen liittyvässä työssä, erityisesti tehostamalla terveyspalveluja sekä tukemalla keskeisiä terveyskasvatuksen toimintamuotoja.

5 artikla

Ympäristöalan yhteistyö

1. Sopimuspuolet tunnustavat, että ympäristönsuojelua on tarkasteltava taloudellisen yhteistyön ja kehitysyhteistyön olennaisena osana. Lisäksi ne korostavat ympäristökysymysten tärkeyttä sekä haluaan toimia yhdessä ympäristön suojelun ja parantamisen alalla, painottaen erityisesti veden, maaperän ja ilman saastumista, eroosiota, metsien hävittämistä ja luonnonvarojen kestävää hoitoa, ottaen huomioon kansainvälisellä tasolla tapahtuva toiminta.

Erityistä huomiota kiinnitetään seuraaviin kysymyksiin:

- a) metsäekosysteemien kestävä hoito;
- b) luonnonmetsien suojelu ja säilyttäminen;
- c) teollisuuden aiheuttaman saastumisen ehkäisy;
- d) kaupunkiympäristön suojelu.

2. Alan yhteistyössä keskeistä on:

- a) ympäristönsuojelulaitosten tukeminen ja parantaminen;
- b) lainsäädännön ja tehokkaampien normien laatiminen;
- c) tutkimus, koulutus ja tiedotus;
- d) selvitysten ja kokeiluohjelmien toteutus ja teknisen avun toimittaminen.

6 artikla

Taloudellinen yhteistyö

1. Sopimuspuolet pyrkivät kumpikin menettelytapojensa ja tavoitteidensa mukaisesti sekä käytettävissä olevien voimavarojensa rajoissa edistämään molemminpuoliseksi eduksi koituvaa taloudellista yhteistyötä. Toimivaltansa rajoissa ne määrittelevät yhdessä molemmille edullisen yhteistyöstrategian, jossa määritellään taloudellista yhteistyötä koskevien ohjelmien ja toimintamuotojen alat ja painopisteet.

2. Sopimuspuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä seuraavilla laajoilla toiminta-aloilla:

- a) luovan ja kilpailukykyisen taloudellisen ympäristön kehittäminen Pakistaniin helpottamalla yhteisöstä peräisin olevan osaamisen ja teknologian käyttöä mm. seuraavilla aloilla: suunnittelu, pakkaus, normit kuten kuluttaja- ja ympäristönormit, uudet materiaalit ja tuotteet;
- b) taloudellisten toimijoiden välisen yhteydenpidon sekä kaupapavaihtoa, markkinoiden kehittymistä ja sijoitustoimintaa edistävien muiden toimenpiteiden helpottaminen;
- c) yrityksiä, erityisesti pieniä ja keskisuuria yrityksiä, koskevien tietojen vaihdon edistäminen yritys ympäristön parantamiseksi ja tiiviimpien yhteyksien luomiseksi pk-yritysten välille kaupan ja teollisuuden liittyvien yhteistyömahdollisuuksien lisäämiseksi;

d) liikkeenjohdon koulutuksen vahvistaminen Pakistanissa tavoitteena kehittää liike-elämän toimijoita, jotka kykenevät tehokkaaseen vuorovaikutukseen eurooppalaisessa yritys ympäristössä;

e) energiapolitiikkaa ja teknologian siirtoa koskevan vuoropuhelun edistäminen Pakistanin ja yhteisön välillä;

f) viestinnän, tiedonvälityksen, teknologian, maatalouden, kalastuksen, kaivostoiminnan ja matkailun kehittäminen ja parantaminen.

3. Tavoitteidensa saavuttamiseksi sopimuspuolet käyttävät seuraavia keinoja:

- a) tietojen ja uusien ajatusten vaihto;
- b) selvitysten laatiminen;
- c) teknisen avun toimittaminen;
- d) koulutusohjelmat;
- e) yhteyksien luominen tutkimus- ja koulutuskeskusten, erikoistuneiden laitosten ja liikeyritysten välille;
- f) sijoitustoiminnan ja yhteisyritysten edistäminen;
- g) julkisten ja yksityisten toimistojen ja hallintojen institutionaalinen kehittäminen;
- h) pääsy toisen sopimuspuolen tietokantoihin ja uusien tietokantojen kehittäminen;
- i) työpajat ja seminaarit;
- j) asiantuntijavaihto.

4. Sopimuspuolet pyrkivät toimivaltansa rajoissa edistämään molempia hyödyttävää sijoitustoimintaa parantamalla edellytyksiä pääomansiirtojen toteuttamiselle ja kehittäen siten yksityisille investoinneille suotuisampaa ilmastoa sekä tarvittaessa tukemaan sijoitustoiminnan edistämistä ja suojelua koskevien yleissopimusten tekemistä yhteisön jäsenvaltioiden ja Pakistanin välillä.

7 artikla

Teollisuus ja palvelut

1. Sopimuspuolet tukevat:

- a) niiden teollisuudenalojen yksilöintiä, joille yhteistyö on tarkoitettu keskitettäväksi, sekä teollista yhteistyötä edistävien keinojen määrittelyä;

- b) Pakistanin teollisuuden ja palvelualan tuotantopohjan laajentamista ja monipuolistamista, julkisen alan nykyaikaistaminen ja uudistaminen mukaan luettuna, suuntaamalla yhteistyötä pk-yrityksien suuntaan ja helpottamalla niiden mahdollisuuksia päästä pääomalahteille ja -markkinoille sekä saada käyttöönsä teknologiaa, mikä suuntautuu erityisesti sopimuspuolten välisen ja yhteisön ulkopuolisten maiden kanssa käytävän kaupan edistämiseen.

2. Sopimuspuolet helpottavat toimivaltansa rajoissa käytettävissä olevien tietojen ja pääoman saantia tukeakseen yritysten yhteistyötä edistäviä hankkeita ja toimenpiteitä, kuten yhteisyrityksiä, alihankintaa, teknologian siirtoa, lisenssimenettelyjä, soveltavaa tutkimusta ja franchising-toimintaa.

8 artikla

Maanviljely, kotieläintalous ja kalastus

Sopimuspuolet tekevät yhteistyötä maanviljelyn, kotieläintalouden ja kalastuksen aloilla sekä kehittävät mainittuja aloja. Tässä yhteydessä ne tutkivat yhteisyritysmahdollisuuksia elintarvikkeiden jalostuslaitoksia perustettaessa, mikä lisäisi kaupankäynnin vaihtoehtoja ja yhteistyötä maataloustutkimuksessa.

9 artikla

Matkailu

Sopimuspuolet tekevät matkailualalla yhteistyötä toteuttamalla erityistoimenpiteitä, joihin kuuluu tietojen vaihtoa, selvitysten laatimista, koulutusohjelmia sekä investointien ja yhteisyritysten lisäämistä matkailualaa palvelevien elinkeinojen keskuudessa.

10 artikla

Energia

Sopimuspuolet tunnustavat energia-alan merkityksen taloudelliselle ja yhteiskunnalliselle kehitykselle, ja ne sitoutuvat lisäämään yhteistyötä, joka liittyy erityisesti energian tuotantoon, säästämiseen ja tehokkaaseen käyttöön. Yhteistyöhön sisältyy energiaa koskeva suunnittelu, vaihtoehtoiset energiamuodot ja energia-alan ympäristövaikutusten huomioon ottaminen.

11 artikla

Alueellinen yhteistyö

1. Sopimuspuolet sopivat, että niiden väliseen yhteistyöhön voi sisältyä toimia, jotka on toteutettu saman alueen muiden maiden kanssa tehtyjen yhteistyösopimusten nojalla, edellyttäen että toiminta on tämän sopimuksen mukaista.

2. Sulkematta mitään alaa pois sopimuspuolet kiinnittävät erityistä huomiota seuraaviin toimintamuotoihin:

- a) tekninen apu (ulkopuolisten asiantuntijoiden palvelut, teknisen henkilökunnan koulutus tietyissä yhdentymisen käytännön kysymyksissä);
- b) alueen sisäisen kaupan edistäminen;
- c) alueellisten laitosten tukeminen sekä alueellisissa järjestöissä, kuten Etelä-Aasian alueellisen yhteistyön järjestössä (SAARC) ja taloudellisen yhteistyön järjestössä (ECO), suunniteltujen hankkeiden ja aloitteiden tukeminen;
- d) mm. liikennettä, viestintää, ympäristökysymyksiä sekä ihmisten ja eläinten terveyttä koskevia alueellisia tai sitä suppeamman tason kysymyksiä selvittävien tutkimusten tukeminen.

12 artikla

Yhteistyö tieteen ja teknologian alalla

Sopimuspuolet edistävät politiikkansa ja toimivaltansa mukaisesti tieteellistä ja teknistä yhteistyötä molempien sopimuspuolten etua koskevilla aloilla koulutuksen ja yhteisten tutkimusohjelmien, tutkimuslaitosten välisten yhteyksien, tietojen vaihdon ja seminaarien avulla. Sopimuspuolet pyrkivät edistämään taitotiedon siirtoa ja tutkimushankkeita koskevien tietojen vaihtoa erityisesti ympäristön, tietotekniikan, teletoinnin, avaruustekniikan, biotekniikan ja meribiologian aloilla.

13 artikla

Huumausaineiden kemialliset esiasteet ja rahanpesu

1. Sopimuspuolet tekevät yhteistyötä toimivaltansa ja asiaa koskevan lainsäädäntönsä mukaisesti huumausaineiden kemiallisten esiasteiden väärinkäytön ehkäisemiseksi. Ne ovat myös yhtä mieltä tarpeesta estää rahanpesu kaikin mahdollisin tavoin.

2. Molemmat sopimuspuolet suunnittelevat erityistoimenpiteitä huumausaineiden, huumaavien lääkeaineiden ja psykotrooppisten aineiden tuotantoon tarkoitettujen kasvien laittoman viljelyn sekä näiden aineiden tuotannon ja kaupan vastustamiseksi sekä huumausaineiden väärinkäytön ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi. Tämän alan yhteistyöhön kuuluu:

- a) huumeidenkäyttäjien koulutuksen ja kuntoutuksen tukeminen;
- b) vaihtoehtoisten taloudellisen kehityksen muotojen tukeminen;

- c) aihetta koskevien tietojen vaihto varmistaen, että henkilötiedot suojataan asianmukaisesti.

14 artikla

Inhimillisten voimavarojen kehittäminen

Sopimuspuolet ovat yhtä mieltä siitä, että inhimillisten voimavarojen kehittäminen kuuluu olennaisena osana sekä taloudelliseen että yhteiskunnalliseen kehitykseen.

Sopimuspuolet tunnustavat, että sekä koulutuksen että ammatillisten taitojen kehittäminen sekä köyhimpien ja heikoimmissa asemassa olevien väestöosien elinolojen parantaminen, painottaen tällä alalla erityisesti naisten ja lasten hyvinvointia, vaikuttavat osaltaan suotuisan taloudellisen ja yhteiskunnallisen ympäristön kehittymiseen.

Sopimuspuolet muistuttavat, että yhteiskunnallisen ja taloudellisen edistyksen kannalta on tärkeää noudattaa kansainvälisesti hyväksyttyjä keskeisiä työnormeja, jotka ovat niiden vahvistamisessa ja niitä koskevien kysymysten käsittelyssä toimivaltaisen kansainvälisen työjärjestön (ILO) asiaa koskevissa asiakirjoissa. Sopimuspuolet tunnustavat myös, että kaupan kasvun ja kaupan suuremman vapautumisen mukanaan tuoma taloudellinen kasvu ja kehitys vaikuttavat osaltaan kyseisten normien kehitykseen.

Sopimuspuolet sitoutuvat tukemaan näiden normien sekä WTO:n ja ILO:n sihteeristöjen välisen vuoropuhelun edistämistä.

Yhteisö tukee ohjelmia, mukaan lukien ILO:n aloittamat ohjelmat, joilla on tarkoitus tukea Pakistanin omaa toimintaa tällä alalla.

15 artikla

Tiedonvälitys, kulttuuri ja viestintä

Sopimuspuolet tekevät yhteistyötä kumpikin toimivaltansa rajoissa tiedonvälityksen, kulttuurin ja viestinnän aloilla sekä lisätäkseen keskinäistä ymmärrystä että vahvistaakseen kulttuurisihteitä välillään. Yhteistyöhön kuuluu muun muassa kulttuuriperinnön säilyttämiseen liittyvät selvitykset ja sitä koskeva tekninen apu.

Sopimuspuolet tunnustavat myös yhteistoiminnan merkityksen teletoiminnan, tietoyhteiskunnan ja multimediasovellusten aloilla, joilla osaltaan edistetään taloudellista kehitystä ja kaupan kasvua.

Sopimuspuolet katsovat, että toimivaltansa rajoissa tapahtuvalla yhteistyöllä ne voivat helpottaa:

- a) teletoiminnan sääntelyä ja teletoimintapolitiikkaa;

- b) uusien tietotekniikkojen ja teletoimintamuotojen kehittämistä matkaviestintä mukaan lukien;

- c) tietoyhteiskuntaa, johon kuuluu myös maailmanlaajuinen satelliittinavigointijärjestelmä;

- d) teletoimintaan tarkoitettuja multimediatekniikkoja;

- e) telemaattisia verkkoja ja sovelluksia (liikenne, terveydenhuolto, koulutus, ympäristö);

- f) investointien ja yhteisyritysten edistämistä.

16 artikla

Institutionaaliset näkökohdat

1. Sopimuspuolet perustavat sekakomitean, jonka tehtävänä on:

- a) varmistaa sopimuksen asianmukainen toimivuus ja täytäntöönpano;

- b) määrätä sopimuksen tavoitteisiin liittyvät painopistealueet;

- c) antaa suosituksia sopimuksen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Kokousten puheenjohtajuudesta ja alaryhmien perustamisesta on tarkoitus antaa säännökset.

2. Sekakomitea muodostuu molempien puolten riittävän korkeatasoisista edustajista. Sekakomitea kokoontuu tavallisesti vuosittain, vuorotellen Brysselissä ja Islamabadissa yhteisesti sovittavana päivänä. Myös ylimääräisiä kokouksia voidaan kutsua koolle sopimuspuolten yhteisestä päätöksestä.

3. Sekakomitea voi perustaa erityisaiheita käsitteleviä alaryhmiä avustamaan sitä tehtäviensä hoidossa sekä sovittamaan yhteen sopimukseen liittyvien hankkeiden ja ohjelmien laatimista ja täytäntöönpanoa.

4. Sopimuspuolet päättävät yhdessä sekakomitean kokousten asialistasta.

5. Sopimuspuolet ovat yhtä mieltä siitä, että sekakomitean tehtävä on myös varmistaa kaikkien sellaisten alakohtaisten sopimusten asianmukainen toimivuus, jotka on tehty tai tullaan tekemään yhteisön ja Pakistanin kesken.

17 artikla

Kehityslauseke

Sopimuspuolet voivat yhteisestä sopimuksesta laajentaa tätä sopimusta yhteistyön parantamiseksi ja liittää siihen erityisaloja tai -toimintaa koskevia sopimuksia.

Kumpikin sopimuspuoli voi tehdä yhteistyön laajentamiseksi tämän sopimuksen täytäntöönpanoa koskevia ehdotuksia ottaen huomioon sopimuksen soveltamisessa saadut kokemukset.

18 artikla

Muut sopimukset

Tämä sopimus ja sen nojalla toteutettu toiminta eivät saa millään tavoin rajoittaa Euroopan unionin jäsenvaltioiden oikeuksia harjoittaa Pakistanin kanssa taloudelliseen yhteistyöhön tai kehitysyhteistyöhön liittyvää kahdenvälistä toimintaa tai tehdä tarvittaessa uusia taloudellista yhteistyötä tai kehitysyhteistyötä koskevia sopimuksia Pakistanin kanssa, sanotun kuitenkin rajoittamatta Euroopan yhteisöjen perustamissopimusten asiaa koskevien määräysten soveltamista.

Tämä sopimus ei vaikuta sellaisten sitoumusten soveltamiseen tai täytäntöönpanoon, joita jompikumpi sopimuspuoli on tehnyt suhteissaan kolmansiin osapuoliin.

19 artikla

Sopimuksen täyttämättä jättäminen

1. Jos jompikumpi sopimuspuoli katsoo, että toinen sopimuspuoli ei ole täyttänyt kaikkia sille sopimuksen mukaan kuuluvia velvoitteita, se voi toteuttaa asianmukaisia toimenpiteitä.

2. Erityisen kiireellisiä tapauksia lukuun ottamatta sen on ennen toimenpiteiden toteuttamista toimitettava toiselle sopimuspuolelle kaikki tilanteen perusteellisen tarkastelun edellyttämät asiaankuuluvat tiedot sellaisen ratkaisun löytämiseksi, jonka molemmat sopimuspuolet voivat hyväksyä.

3. Ensisijaisesti olisi valittava toimenpiteitä, jotka aiheuttavat vähiten häiriötä sopimuksen toiminnalle. Toimenpiteistä on ilmoitettava viipymättä toiselle sopimuspuolelle, ja niistä on neuvoteltava toisen sopimuspuolen niin pyytäessä.

20 artikla

Palvelut

Helpottaakseen tämän sopimuksen nojalla tehtävää yhteistyötä Pakistanin viranomaiset tarjoavat yhteistyön täytäntöönpanosta huolehtiville Euroopan yhteisön virkamiehille ja asiantuntijoille heidän tehtäviensä hoidossa tarvitsemansa takeet ja palvelut. Yksityiskohtaiset säännöt määritellään erillisellä kirjeenvaihdolla.

21 artikla

Maantieteellinen soveltamisalue

Tätä sopimusta sovelletaan alueisiin, joilla sovelletaan Euroopan yhteisön perustamissopimusta siinä määrätyn ehdoin, ja Pakistanin alueeseen.

22 artikla

Liitteet

Liitteet I ja II ovat erottamaton osa tätä sopimusta.

23 artikla

Voimaantulo ja voimassaolon jatkaminen

1. Tämä sopimus tulee voimaan sitä päivää seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä, jona sopimuspuolet ovat ilmoittaneet toisilleen tätä tarkoitusta varten tarvittavien menettelyjen saattamisesta päätökseen.

2. Tämä sopimus tehdään viideksi vuodeksi. Sen voimassaoloa jatketaan vuosittain ilman eri toimenpiteitä, jollei jompikumpi sopimuspuoli sano sopimusta irti vähintään kuusi kuukautta ennen sen voimassaolon päättymistä.

24 artikla

Todistusvoimaiset tekstit

Tämä sopimus on laadittu kahtena kappaleena englannin, espanjan, hollannin, italian, kreikan, portugalin, ranskan, ruotsin, saksan, suomen, tanskan ja urdun kielellä, ja jokainen teksti on yhtä todistusvoimainen.

EN FE DE LO CUAL, los abajo firmantes, debidamente autorizados, suscriben el presente Acuerdo.

TIL BEKRÆFTELSE HERAF har undertegnede behørigt befuldmægtigede underskrevet denne aftale.

ZU URKUND DESSEN haben die Unterzeichneten, hierzu gehörig befugten Bevollmächtigten dieses Abkommen unterschrieben.

ΕΙΣ ΠΙΣΤΩΣΗ ΤΩΝ ΑΝΩΤΕΡΩ οι υπογράφοντες πληρεξούσιοι δεόντως εξουσιοδοτημένοι προς τούτο έδωσαν την υπογραφή τους κάτω από την παρούσα συμφωνία.

IN WITNESS WHEREOF the undersigned, being duly authorised, have signed the present Agreement.

EN FOI DE QUOI, les soussignés, dûment mandatés, ont apposé leur signature au bas du présent accord.

IN FEDE DI CHE i sottoscritti, muniti di regolari poteri, hanno firmato il presente accordo.

TEN BLIJKE WAARVAN de ondergetekenden, naar behoren gemachtigd, hun handtekening onder deze overeenkomst hebben geplaatst.

EM FÉ DO QUE os abaixo assinados, com os devidos poderes para o efeito, apuseram as suas assinaturas no presente Acordo.

TÄMÄN VAKUUDEKSI jäljempänä mainitut täysivaltaiset edustajat ovat allekirjoittaneet tämän sopimuksen.

TILL BEVIS HÄRPA har undertecknade befullmäktigade undertecknat detta avtal.

اس کی تصدیق کے لئے درج ذیل بااختیار اور مجاز نمائندوں نے دستخط کئے ہیں۔

Hecho en Islamabad, el veinticuatro de noviembre del dos mil uno.

Udfærdiget i Islamabad den fireogtyvende november to tusing og en.

Geschehen zu Islamabad am vierundzwanzigsten November zweitausendundeins.

Εγινε στο Ισλαμαμπάντ, στις είκοσι τέσσερις Νοεμβρίου δύο χιλιάδες ένα.

Done at Islamabad on the twenty-fourth day of November in the year two thousand and one.

Fait à Islamabad, le vingt-quatre novembre deux mille un.

Fatto a Islamabad, addì ventiquattro novembre duemilauno.

Gedaan te Islamabad, de vierentwintigste november tweeduizendeneen.

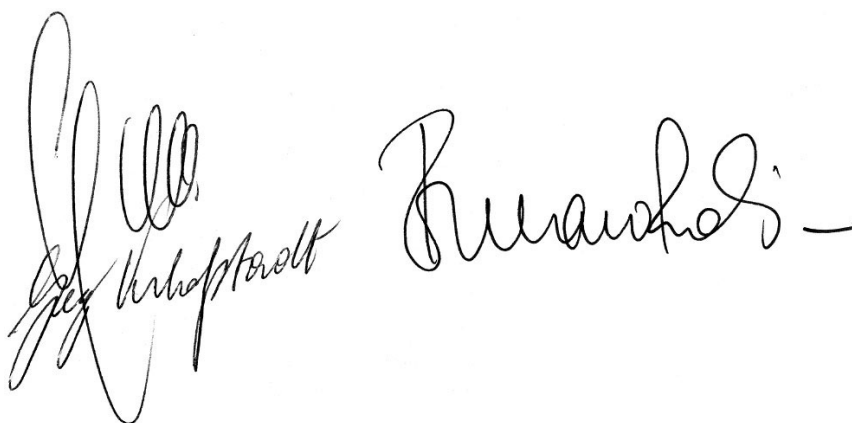
Feito em Islambade, em vinte e quatro de Novembro de dois mil e um.

Tehty Islamabadissa kahdentenakymmenentenäneljäntenä päivänä marraskuuta vuonna kaksituhattayksi.

Som skedde i Islamabad den tjugofjärde november tjugohundraett.

یہ حتی الحک اسلام آباد میں ۲۴ نومبر ۲۰۰۱ء کو طے پایا۔

Por la Comunidad Europea
For Det Europæiske Fællesskab
Für die Europäische Gemeinschaft
Για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα
For the European Community
Pour la Communauté européenne
Per la Comunità europea
Voor de Europese Gemeenschap
Pela Comunidade Europeia
Euroopan yhteisön puolesta
På Europeiska gemenskapens vägnar

برائے اسلامی جمہوریہ پاکستان

LIITE I

TULKITSEVAT JULISTUKSET 19 ARTIKLASTA: SOPIMUKSEN TÄYTTÄMÄTTÄ JÄTTÄMINEN

- a) Sopimuspuolet sopivat tämän sopimuksen tulkitsemiseksi ja soveltamiseksi käytännössä, että sopimuksen 19 artiklassa mainituilla "erityisen kiireellisillä" tapauksilla tarkoitetaan tapauksia, jolloin toinen sopimuspuoli rikkoo sopimusta olennaisesti. Sopimuksen olennaisella rikkomisella tarkoitetaan:
- sopimuksen perusteetonta purkamista vastoin kansainvälisen oikeuden yleisiä määräyksiä, tai
  - sopimuksen 1 artiklassa vahvistettujen sopimuksen olennaisten osien rikkomista.
- b) Sopimuspuolet sopivat, että 19 artiklassa mainituilla "asianmukaisilla toimenpiteillä" tarkoitetaan kansainvälisen oikeuden mukaisesti toteutettavia toimenpiteitä. Jos sopimuspuoli toteuttaa toimenpiteen erityisen kiireellisessä tapauksessa 19 artiklan mukaisesti, toinen sopimuspuoli voi turvautua riitojenratkaisumenettelyyn.
-

LIITE II

YHTEINEN JULISTUS HENKISESTÄ, TEOLLISESTA JA KAUPALLISESTA OMAISUUDESTA

Sopimuspuolet sopivat, että tässä sopimuksessa "henkiseen, teolliseen ja kaupalliseen omaisuuteen" sisältyy erityisesti tekijänoikeuksien ja niiden lähioikeuksien, patenttien, teollismallien, tavaramerkkien ja palvelumerkkien, tietokoneohjelmien, integroitujen piirien piirimallien ja maantieteellisten merkintöjen suojaaminen sekä vilpillisen kilpailun estäminen ja taitotietoa koskevan julkistamattoman tiedon suojaaminen.

PÄÄTÖSASIAKIRJA

Täysivaltaiset edustajat, jotka edustavat

EUROOPAN YHTEISÖÄ

ja

PAKISTANIN HALLITUSTA,

jotka

ovat kokoontuneet Islamabadissa 24 päivänä marraskuuta 2001 allekirjoittamaan Euroopan yhteisön ja Pakistanin islamilaisen tasavallan yhteistyösopimuksen kumppanuudesta ja kehityksestä,

ovat tämän yhteistyösopimuksen allekirjoittaessaan

— hyväksyneet seuraavat tekstit:

Euroopan yhteisön ja Pakistanin islamilaisen tasavallan yhteistyösopimus kumppanuudesta ja kehityksestä,

liitteen I: Tulkitsevat julistukset 19 artiklasta: sopimuksen täyttämättä jättäminen,

liitteen II: Yhteinen julistus henkisestä, teollisesta ja kaupallisesta omaisuudesta,

— antaneet alla luetellut ja tähän päätösasiakirjaan liitetyt yhteiset julistukset:

Euroopan yhteisön ja Pakistanin islamilaisen tasavallan julistus.

Euroopan yhteisön ja Pakistanin islamilaisen tasavallan täysivaltaiset edustajat ovat ottaneet huomioon seuraavat lausumat:

Pakistanin islamilaisen tasavallan julkilausuma takaisinottoa koskevista sopimuksista annetusta julistuksesta.

Yhteisön yksipuolinen lausuma Euroopan yhteisön ja Pakistanin islamilaisen tasavallan yhteistyösopimuksen allekirjoittamisen yhteydessä.

Tämän vakuudeksi alla mainitut täysivaltaiset edustajat ovat allekirjoittaneet tämän.

Hecho en Islamabad, el veinticuatro de noviembre del dos mil uno.

Udfærdiget i Islamabad den fireogtyvende november to tusind og en.

Geschehen zu Islamabad am vierundzwanzigsten November zweitausendundeins.

Εγινε στο Ισλαμαμπάντ, στις είκοσι τέσσερις Νοεμβρίου δύο χιλιάδες ένα.

Done at Islamabad on the twenty-fourth day of November in the year two thousand and one.

Fait à Islamabad, le vingt-quatre novembre deux mille un.

Fatto a Islamabad, addi' ventiquattro novembre duemilauno.

Gedaan te Islamabad, de vierentwintigste november tweeduizendeneen.

Feito em Islamabad, em vinte e quatro de Novembro de dois mil e um.

Tehty Islamabadissa kahdentenkymmenentenäneljänä päivänä marraskuuta vuonna kaksituhattayksi.

Som skedde i Islamabad den tjugofjärde november tjugohundraett.

یہ حتیٰ ایک اسلام آباد میں ۲۴ نومبر ۲۰۰۱ء کو طے پایا۔

Por la Comunidad Europea
For Det Europæiske Fællesskab
Für die Europäische Gemeinschaft
Για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα
For the European Community
Pour la Communauté européenne
Per la Comunità europea
Voor de Europese Gemeenschap
Pela Comunidade Europeia
Euroopan yhteisön puolesta
På Europeiska gemenskapens vägnar

Punawhooi.

برائے اسلامی جمہوریہ پاکستان

Chausaf

EUROOPAN YHTEISÖN JA PAKISTANIN ISLAMILAISEN TASAVALLAN JULISTUS

Euroopan yhteisö palauttaa mieliin, että sen jäsenvaltiot pitävät tärkeänä yhteisön ulkopuolisten maiden kanssa tehtävää yhteistyötä, jolla helpotetaan jäsenvaltion alueella laittomasti oleskelevien kyseisten valtioiden kansalaisten takaisin ottamista.

Pakistanin islamilainen tasavalta sitoutuu tekemään takaisinottoa koskevia sopimuksia niiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden kanssa, jotka sitä pyytävät.

PAKISTANIN ISLAMILAISEN TASAVALLAN JULKILAUSUMA TAKAISINOTTOA
KOSKEVISTA SOPIMUKSISTA ANNETUSTA JULISTUKSESTA

Sopiessaan sitoutuvansa ”tekemään takaisinottoa koskevia sopimuksia niiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden kanssa, jotka sitä pyytävät” Pakistanin islamilainen tasavalta haluaa korostaa, että sitoutumisella yksinomaan osoitetaan Pakistanin valmius aloittaa neuvottelut keskinäisesti hyväksyttävien takaisinottoa koskevien sopimusten tekemiseksi niiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden kanssa, jotka sitä pyytävät. Toistaiseksi Pakistan ei ole tehnyt kyseisiä sopimuksia minkään Euroopan unionin jäsenvaltion kanssa. Euroopan unionin jäsenvaltioiden pyynnöstä Pakistan kuitenkin haluaa aloittaa neuvottelut tai nopeuttaa jo käynnissä olevia neuvotteluja. Pakistan katsoo, että näitä neuvotteluja käydään erillään muista kahdenvälisistä tai monenvälisistä sopimuksista, joita se on tehnyt tai joista se parhaillaan neuvottelee Euroopan unionin jäsenvaltioiden tai Euroopan komission kanssa. Pakistan ei hyväksy kyseisiin kahdenvälisiin takaisinottoa koskeviin sopimuksiin tekstejä, joista ei voida neuvotella.

YHTEISÖN YKSIPUOLINEN LAUSUMA EUROOPAN YHTEISÖN JA PAKISTANIN
YHTEISTYÖSOPIMUKSEN ALLEKIRJOITTAMISEN YHTEYDESSÄ

Takaisinottosopimusten tekemistä koskevan sopimuksen osapuolten yhteinen julistus ei millään tavoin vaikuta Euroopan yhteisön perustamissopimuksen kolmannen osan IV osaston (63 artikla) määräysten mukaiseen yhteisön ja sen jäsenvaltioiden väliseen toimivallan jakoon.